

Rapport

Undersökning om ungdomars relation till alkohol-, narkotika-, tobaksvanor i Vänersborgs kommun

Maj 2007

Undersökningen är genomförd av Splitvision Research på uppdrag av Folkhälsorådet, Vänersborgs kommun

Innehåll

1 Förord	2
2 Bakgrund	3
3 Metod	4 - 5
4 Tobak	7 - 15
5 Alkohol	16 - 31
6 Narkotiska preparat	32 - 40
7 Sniffning	41
8 Dopningspreparat	42
9 Relationer	43 - 45
10 Bil- och mopedkörning i samband med bruk av alkohol och narkotika	46 - 46
11 Skola	47 - 53
12 Reflektioner	54 - 56
Referenslista	57
Om Splitvision Research	58
Enkät	59 - 62

1

Förord

"Kunskap om vad som är öppnar inte självklart dörren till vad som borde vara." Albert Einstein

En undersökning som denna visar på både bra och mindre bra siffror angående situationen för ungdomar i Vänersborgs kommun. Det är dock viktigt att man även med relativt bra resultat inte nöjdförklarar sig utan fortsätter att verka för ungdomars bästa.

Resultatet från denna undersökning synliggör framförallt den "genomsnittlige skolungdomen". De som saknas i undersökningen är de grupper där man av olika anledningar mår dåligt.

Med årets undersökning har vi möjlighet att se på trender för vissa av frågorna i rapporten från 2002 års undersökning och fram till idag.

Vi vill passa på att tacka alla ungdomar som fyllt i enkäten samt alla lärare, rektorer och all skolpersonal som hjälpt oss med att distribuera enkäterna. Utan Er insats hade denna undersökning inte varit möjlig att genomföra.

Citera och använd gärna resultatet i rapporten, men uppge källan, Splitvision Research.

Rapporten kan beställas hos Anders Fridén, folkhälsosamordnare, Vänersborgs kommun, 0521-27 11 23, anders.friden@vanersborg.se

Göteborg, den 21 maj 2007
Nancy Aponno och Jonas Modin
Splitvision Research

2

Bakgrund

På uppdrag av Folkhälsorådet i Vänersborgs kommun, Sara Gunnarsson och Anders Fridén, har Splitvision Research genomfört en undersökning om alkohol-, narkotika- och tobaksvanor bland ungdomar i årskurs 9 och årskurs 2 i gymnasiet i Vänersborgs kommun.

Syftet med undersökningen är att synliggöra ungdomarnas attityder till användande av tobak, alkohol och narkotiska preparat och brukarmönster när det gäller tobak, alkohol och narkotiska preparat. Undersökningen ämnar också ge en bild av hur ungdomarnas skolsituation ser ut.

De senaste drogvaneundersökningarna genomfördes 2004 och 2002 i Vänersborgs kommun och baserades på ungdomar i årskurs 9 och årskurs 2 i gymnasiet.

I denna rapport kommer vi att ställa vissa frågor i undersökningen mot resultat från drogvaneundersökningen Splitvision Research genomförde 2004 och mot Per Blancks drogvaneundersökning från 2002, men även mot resultat från CANs riksundersökning, 2005.

Undersökningen är en totalundersökning. Procenttal som redovisas i rapporten i text och diagram är närmevärden och har avrundats till hela tal.

Statistik kan ge skenet av att leverera sanningar med en stor exakthet. Så är inte fallet. Därför ber vi Er läsa procentsatser och diagram utifrån att det visar tendenser.

I rapporten kommer vi att använda både termen *årskurs 9* samt *år 9* när vi pratar om ungdomar som går i *skolår 9*.

Tabeller och diagram numreras löpande i rapporten var för sig.

Illustrationerna i rapporten är gjorda av Marika Sigvardsson.

Disposition

I följande kapitel **Metod** kan Ni bland annat fördjupa Er i hur vi har gått tillväga, bakgrunden till undersökningen och statistisk relevans.

I kapitlet **Bakgrundsvariabler** redovisas undersökningens bakgrundsvariabler som exempelvis ålder och kön.

I kapitlet **Tobak, Alkohol, Narkotiska preparat, Sniffning, Dopning, Relationer, Skola samt Bil- och mopedkörning i samband med bruk av alkohol eller narkotika** presenteras resultatet av undersökningen.

I kapitlet **Reflektion** erhålls en sammanställning och en viss reflektion över resultatet.

Rapporten avslutas med den **enkät** som resultatet av denna undersökning baserar sig på.

Samtliga **frekvenstabeller** och **enkätkommentarer** samt vissa **korstabeller** finner Ni i en separat bilaga.

3

Metod

En skolenkät har delats ut till alla ungdomar som går i årskurs 9, 527 elever, och årskurs 2 i gymnasiet, 493 elever, i Vänersborgs kommun. Enkäten har besvarats under vecka 7, 2007.¹

Svarsdata har bearbetats i SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) för analys och sammanställning till frekvens- och korstabeller.

Svarsfrekvens

Den totala svarsfrekvensen för undersökningen är 76% (84% 2004), vilket är en acceptabel svarsfrekvens för den här typen av undersökningar. Svarsfrekvensen för elever i årskurs 9 är 78% och för elever i årskurs 2 i gymnasiet är svarsfrekvensen 74%.

Bortfall

Totalt för undersökningen har vi ett bortfall på 24%. Bortfallet är att betrakta som normalt i den här typen av undersökningar.

Majoriteten av dem som inte har besvarat enkäterna var inte närvarande vid undervisningstillfället när enkäten delades ut. Generellt har 1-4 personer per klass varit frånvarande pga sjukdom eller annan giltig anledning samt några enstaka personer som varit frånvarande pga ogiltig anledning som exempelvis skolk.

---

¹ Några klasser i årskurs 2 i gymnasiet, som inte hade besvarat enkäterna pga praktik under vecka 7, fick även möjlighet att fylla i och lämna in enkäterna någon vecka senare.

Någon klass har ej besvarat enkäterna på grund av att de var borta på praktik vid svarstillfället.

7 enkäter från årskurs 9 och 6 enkäter från årskurs 2 i gymnasiet är oseriöst ifyllda och har av denna anledning tagits bort ur materialet.

Vissa enkätfrågor efterfrågar att ungdomarna tar ställning. Exempel på en sådan fråga kan vara: "Tycker du att det är okej att köra bil/moped narkotikapåverkad eller med alkohol i kroppen?" Svarsalternativ är ja eller nej. Har man vid dessa frågor angett mer än ett svar eller exempelvis infogat egna svarsalternativ har dessa inte tagits med i sammanställningen.

Frågeunderlag

Enkätfrågorna har utformats i samarbete mellan Splitvision Research och Vänersborgs kommuns arbetsgrupp bestående av folkhälsosamordnare och drogsamordnare.

Frågeunderlaget utgörs, liksom vid 2004 års undersökning som Splitvision Research genomförde, av en kombination av Splitvision Researchs frågor och frågor från Vänersborgs tidigare undersökning som delvis baseras på CANs frågor. Totalt består frågeunderlaget av 64 frågor, varav några är av öppen karaktär. Själva frågeunderlaget, enkäten, finns att tillgå längst bak i denna rapport.

Undersökningen har genomförts med ett etnografiskt perspektiv, vilket innebär att vi i enkätupbyggnad och vid analys av enkätsvar fokuserar på ungdomars egen bild av tillvaron.

Det finns alltid en begränsning med enkäter, då man i förväg väljer vilka frågor man önskar få svar på. På olika sätt har vi dock försökt att ge utrymme för öppna svar, möjlighet att skriva ytterligare alternativ till förvalda svarsalternativ samt möjlighet till att skriva egna kommentarer i enkäten. Detta med syfte att så långt som möjligt, i en enkät, få läsarnas egna perspektiv på sin situation.

Statistik

Procenttal som redovisas i rapporten i text och diagram är närmevärden och kommer att avrundas till hela tal. Vid avrundning av procentsatser till närmsta heltal blir summan i vissa diagram inte alltid 100 procent.

Om flera svar tillåts i en fråga summerar inte de olika svarsalternativens delsummor nödvändigtvis till 100 procent.

Undersökningen är genomförd som en *totalundersökning*. Då alla elever inte har haft möjlighet att svara på enkäten kan resultatet vara behäftat med en viss osäkerhet. När det gäller urvalsundersökning kan man räkna fram felmarginalen med hjälp av konfidensintervall. Den statistiska felmarginalen som gäller enligt konfidensintervallstabellen ligger i linje med denna totalundersökning. Hur procentsatserna ändrar sig vid de olika svarsfördelningarna visas nedan i tabell 3:1, konfidensintervall.

Exempelvis kan vi titta på frågan "Har du testat att ta dopningspreparat?". Låt säga att det finns en svarsfördelning på 40 procent *ja* och 60 procent *nej*. Tittar vi på 500 personer blir den statistiska säkerhetsmarginalen på $\pm 4,4$. Fördelningen skulle då kunna vara exempelvis 35,6 procent *ja* och 64,4 procent *nej*. Den statistiska säkerhetsmarginalen är som störst vid en svarsfördelning på 50 procent - 50 procent.

Storleken på den statistiska säkerhetsmarginalen påverkas av urvalets storlek. Ju lägre bastal (antal svarande) som redovisas, desto högre felmarginal.

Bastal	5-95	20-80	30-70	40-60	50-50
50	6,2	11,3	13,0	13,9	14,1
100	4,4	8,0	9,2	9,8	10,0
200	3,1	5,6	6,5	6,9	7,1
500	2,0	3,6	4,1	4,4	4,5
1.000	1,4	2,5	2,9	3,1	3,2

Tabell 3:1
Konfidensintervall.

Källa: Marknadsundersökning ISBN: 91-44-01799-5

Bakgrundsvariabler

Totalt har 780 elever besvarat undersökningen.

Vad gäller undersökningens könsfördelning per årskurs 9 och årskurs 2 i gymnasiet stämmer fördelningen med rådande fördelning som gäller för totalt antal elever i respektive årskurs, se tabell 3:2.

	År 9			År 2 i gymnasiet		
	Tjejer	Killar	Totalt antal elever	Tjejer	Killar	Totalt antal elever
Antal svarande	46%	54%	414	48%	52%	366
Antal elever	46%	54%	528	48%	52%	493

Tabell 3:2

Antal svarande i undersökningen fördelat per årskurs och kön i jämförelse med totalt antal elever i årskurs 9 och årskurs 2 i gymnasiet, per kön (statistik för totalt antal elever kommer från Vänersborgs kommun och är daterat september 2006).

Skola	År 9
Dalboskolan	19%
Tärnan	15%
Huvudnässkolan	27%
Torpaskolan	28%
Fridaskolan	11%
Antal svarande elever	414
Antal elever totalt i år 9	528

Tabell 3:3
Antal svarande i år 9 fördelat per skola.

91% av eleverna i årskurs 2 i gymnasiet uppger att de bor i Vänersborgs kommun och 9% uppger att de bor i annan kommun än Vänersborg, exempelvis i *Trollhättan, Mellerud, Lilla Edet, Uddevalla* och *Möndal*.

Skola	År 2
Birger Sjöberggymnasiet	100%
Antal svarande elever	366
Antal elever totalt i år 2 på gymnasiet	493

Tabell 3:4
Antal svarande i år 2 i gymnasiet fördelat per skola.

4

Tobak

49% av ungdomarna i undersökningen (årskurs 9 och årskurs 2 i gymnasiet) uppger att de aldrig har rökt cigaretter och 56% uppger att de aldrig har snusat.

Det är främst i 14-15 årsåldern som de flesta ungdomar prövar på tobak.

Det är fler killar som snusar än tjejer. Det är fler tjejer som röker cigaretter än killar.

Tobakskonsument

18% av ungdomarna i årskurs 9 och 36% av ungdomarna i årskurs 2 i gymnasiet är tobakskonsumenter.²

Vid en jämförelse med 2004 års undersökning, då 20% av ungdomarna i årskurs 9 och 43% av ungdomarna i årskurs 2 i gymnasiet uppgav att de är tobakskonsumenter, har det skett en minskning bland ungdomarna, framförallt för ungdomarna i årskurs 2 i gymnasiet.

² Definition för *tobakskonsument* är en person som i någon omfattning anger att hon eller han röker och/eller snusar (i en omfattning från *bara ibland till varje dag*).

	År 9		År 2 i gymnasiet	
	Tjej	Kille	Tjej	Kille
2007	19% ↑+2%	18% ↓-5%	35% ↓-6%	36% ↓-8%
2004	17%	23%	41%	44%
2002	33%	33%	38%	47%
CAN 2005	31%	28%	42%	41%

Tabell 4:1

Jämförande statistik mellan Vänersborgs undersökning 2007, 2004 och 2002 och CANs riksundersökning från 2005. Per antal ungdomar i årskurs 9 och årskurs 2 i gymnasiet som är tobakskonsumenter, dvs som uppger att de i någon omfattning röker och/eller snusar. Förändring gentemot 2004 års undersökning ↓ = sänkning, ↑ = höjning, ↔ = oförändrat. Statistiken från 2002 kommer från Per Blancks *Drogvaneundersökning 2002*, på uppdrag av Vänersborgs kommun.

Vid en jämförelse med undersökningarna från 2004 och 2002 (per årskurs och kön) kan vi se att värdena sjunker för killar och tjejer i berörda årskurser, förutom för tjejer i årskurs 9, vars värden har ökat med 2 procentenheter sedan 2004 års undersökning (se tabell 4:1).

Jämförelse med rikssnitt

I jämförelse med CANs riksnitt från 2005, ligger Vänersborgs värden för årets undersökning under snittet med 5-12 procentenheter. Enligt CANs riksnitt³ var det år 2005 28% av killarna och 31% av tjejerna i årskurs 9 som rökte och/eller snusade, dvs var tobakskonsumenter. Samma år var även 41% av killarna och 42% av tjejerna i årskurs 2 i gymnasiet tobakskonsumenter (se tabell 4:1).

³ Skolelevers drogvanor 2005. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN. Rapport nr 90.

Cigaretter

Liksom vid 2004 års undersökning uppger drygt hälften (49%) av ungdomarna att de aldrig har rökt cigaretter. 22% uppger att de *röker i någon omfattning*.

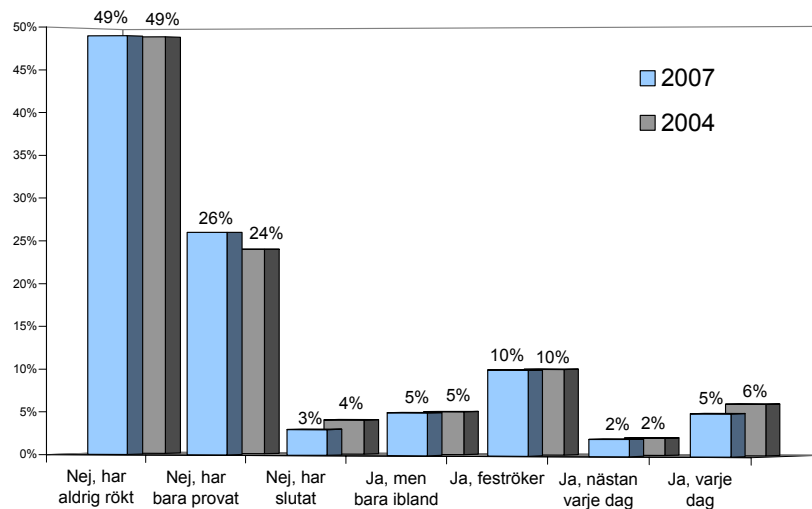

Diagram 4:1
Röker du cigaretter? Per samtliga.
Jämförelse mellan 2007 (ljusblå staplar) och 2004 (mörkgrå staplar) års undersökningar.

Skillnader i rökning

Det är en något större andel tjejer som uppger att de röker *varje dag* och *nästan varje dag* jämfört med killar (se diagram 4:2).

Det är en något större andel tjejer som uppger att de har *provat att röka* jämfört med killar (se diagram 4:2).

Det är en större andel killar som uppger att de *aldrig har rökt* jämfört med tjejer (se diagram 4:2).

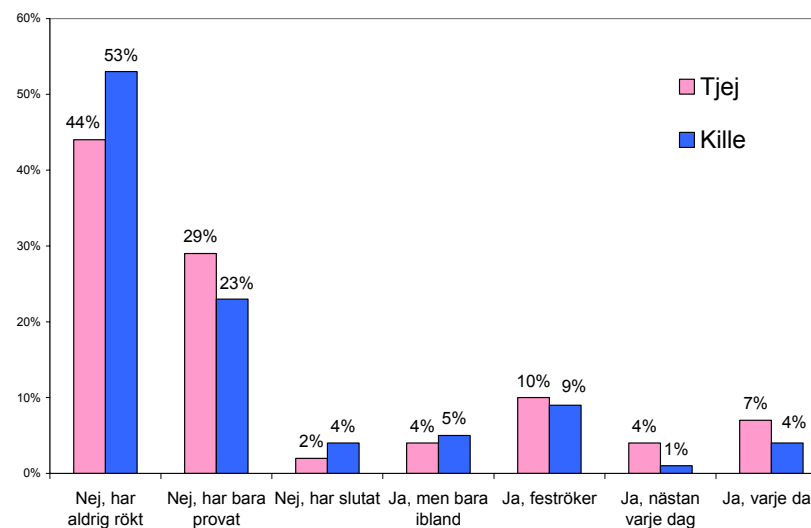

Diagram 4:2
Röker. Per kön för samtliga ungdomar.

Det är en större andel ungdomar i årskurs 2 i gymnasiet som uppger att de *i någon omfattning röker* (30%) jämfört med ungdomar i årskurs 9 (14%) (se tabell 4:2).

Tjejer i årskurs 9 *röker i högre grad i någon omfattning* (19%) än killar i årskurs 9 (11%). Tjejer i årskurs 2 i gymnasiet (33%) *röker i något högre*

grad i *någon omfattning* än killar i årskurs 2 i gymnasiet (29%), men skillnaden är inte stor (se tabell 4:2).

Andelen killar i årskurs 9 som *aldrig har rökt* har ökat med 11 procentenheter och andelen tjejer i årskurs 9 som *aldrig har rökt* har minskat med 8 procentenheter.

Andelen tjejer i årskurs 9 som har *provat på att röka* har ökat med 7 procentenheter.

När det gäller *feströkning* är det bara mindre variationer, främst har det minskat 3 procentenheter för killar i årskurs 9 och ökat med 2 procentenheter för tjejer i årskurs 9.

	Årskurs 9			Årskurs 2 i gymnasiet		
	Tjej	Kille	Totalt	Tjej	Kille	Totalt
Har aldrig rökt	51% ↓-8%	65% ↑+11%	58% ↑+2%	36% ↓-1%	39% ↓-3%	38% ↓-2%
Har bara provat	29% ↑+7%	20% ↓-8%	24% ↓-2%	29% ↑+8%	27% ↑+5%	28% ↑+6%
Har slutat	2% ↓-1%	4% ↑+1%	3% ↔	2% ↓-3%	4% ↓-2%	3% ↓-2%
Röker ibland	2% ↓-1%	3% ↓-1%	2% ↓-1%	7% ↑+2%	8% ↑+1%	7% ↑+1%
Feströker	8% ↑+2%	4% ↓-3%	6% ↔	13% ↓-1%	15% ↓-1%	14% ↓-1%
Röker nästan varje dag	3% ↑+2%	1% ↔	2% ↑+1%	4% ↑+1%	1% ↓-3%	2% ↓-2%
Röker varje dag	6% ↓-1%	3% ↔	4% ↓-1%	9% ↓-6%	5% ↑+2%	7% ↓-1%

Tabell 4:2

Röker. Per födelseår och kön.

Förändring gentemot 2004 års undersökning ↓ = sänkning, ↑ = höjning, ↔ = oförändrat.

61% av ungdomarna i årskurs 2 och 44% av ungdomarna i årskurs 9 uppger att de *i någon omfattning röker* eller att de *bara provat att röka* eller att de *har slutat att röka* (se tabell 4:2).

I jämförelse med 2004 års undersökning har antalet killar i årskurs 9 som *aldrig har rökt* ökat med 11 procentenheter och antalet tjejer minskat med 8 procentenheter (se tabell 4:2). Antalet tjejer i årskurs 2 i gymnasiet som *röker varje dag* har minskat 6 procentenheter sedan 2004 års undersökning.

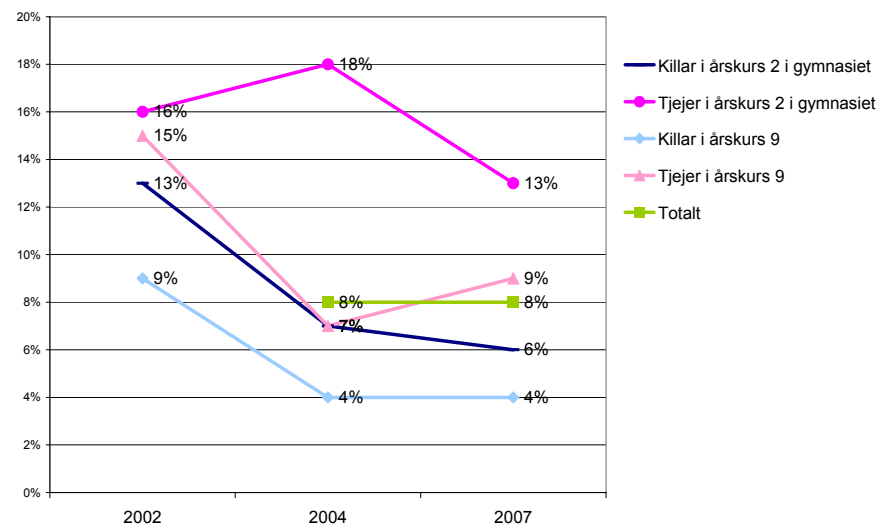

Diagram 4:3

Röker varje eller nästan varje dag. Per kön och årskurs. Ljusblå linje visar röker varje eller nästan varje dag, totalt sett. Skillnad i jämförelse med diagram 4:1 (8% ovan och 7% i diagram 4:1) beror på avrundning. Jämförelse mellan Vänersborgs drogvaneundersökningar 2007, 2004 och 2002. Statistiken från 2002 kommer från Per Blancks *Drogvaneundersökning 2002*, på uppdrag av Vänersborgs kommun.

I jämförelse med Vänersborgs tidigare drogvaneundersökningar gällande ungdomar som uppger att de *röker varje eller nästan varje dag*, sjönk värdena för ungdomar i årskurs 9 och årskurs 2 i gymnasiet mellan 2002 och 2004, förutom för tjejer i årskurs 2 i gymnasiet. Mellan 2004 och 2007 ligger killarnas värden på likvärdig nivå, medan värdena för tjejer i årskurs 9 ökat något och värdena för tjejer i årskurs 2 i gymnasiet sjunkit (se diagram 4:3).

Vid vilken ålder röker ungdomar för första gången?

Många av de ungdomar som har *rökt en hel cigarett* gjorde det för första gången när de var 14 år (10%) (samma som vid 2004 års undersökning).

57% av ungdomarna i undersökningen uppger att de *aldrig har rökt en hel cigarett*.

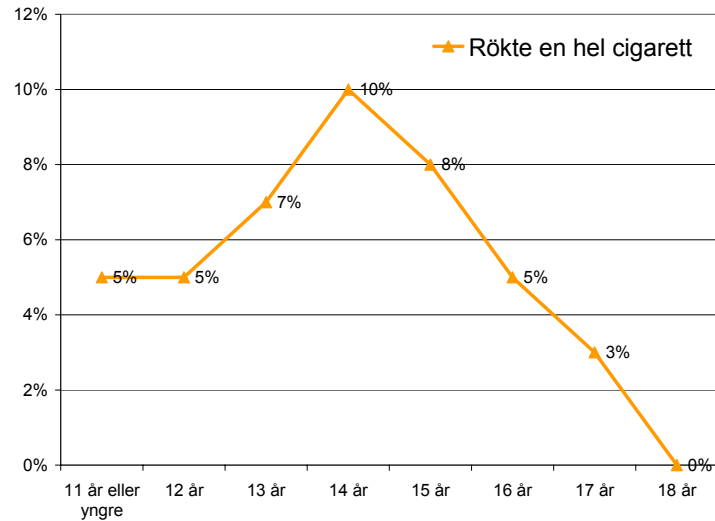

Diagram 4:4

Hur gammal var du när du för första gången rökte en hel cigarett? Per samtliga. 57% av ungdomarna uppger att de aldrig har rökt en hel cigarett. <1% har uppgett att de rökte en hel cigarett första gången när de var 18 år.

Åldern för när man för första gången rökte en hel cigarett skiljer sig mellan tjejer och killar. Det är, procentuellt sett, fler tjejer än killar som för första gången *rökte en hel cigarett* mellan 13-17 års ålder. Det är dock lika många killar och tjejer som uppger att de rökte en hel cigarett när de var 11-12 år eller yngre.

62% av killarna och 51% av tjejerna i undersökningen uppger att de *aldrig har rökt en hel cigarett*.

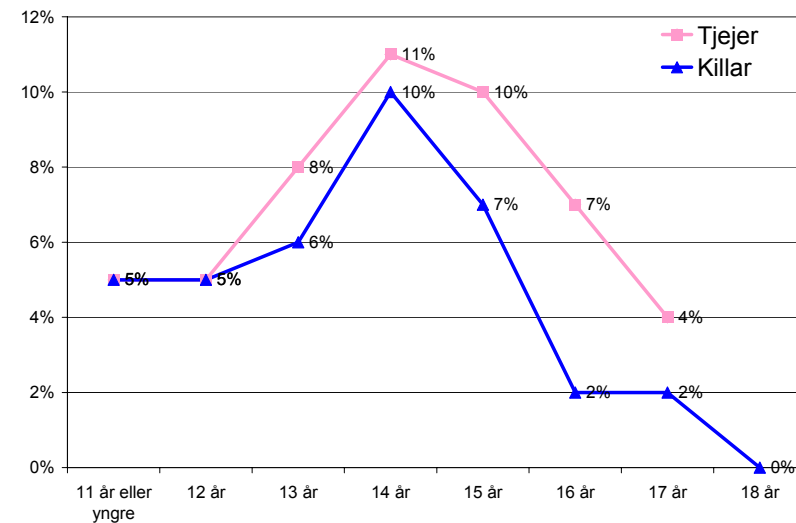

Diagram 4:5

Hur gammal var du när du för första gången rökte en hel cigarett? Per kön. 51% av tjejerna och 62% av killarna uppger att de aldrig har rökt en hel cigarett. <1% av killarna har uppgett att de rökte en hel cigarett första gången när de var 18 år.

Jämförelse med rikssnitt

Det är betydligt färre som röker bland ungdomar i Vänersborgs kommun jämfört med CANs riksundersökning, 2005.⁴ Ungdomarna i årskurs 9 och årskurs 2 i gymnasiet i Vänersborg ligger 8-11 procentenheter under rikssnittet i jämförelse med värden från CANs riksundersökning, förutom för killar i årskurs 2 i gymnasiet som ligger 2 procentenheter under snittet (se diagram 4:6).

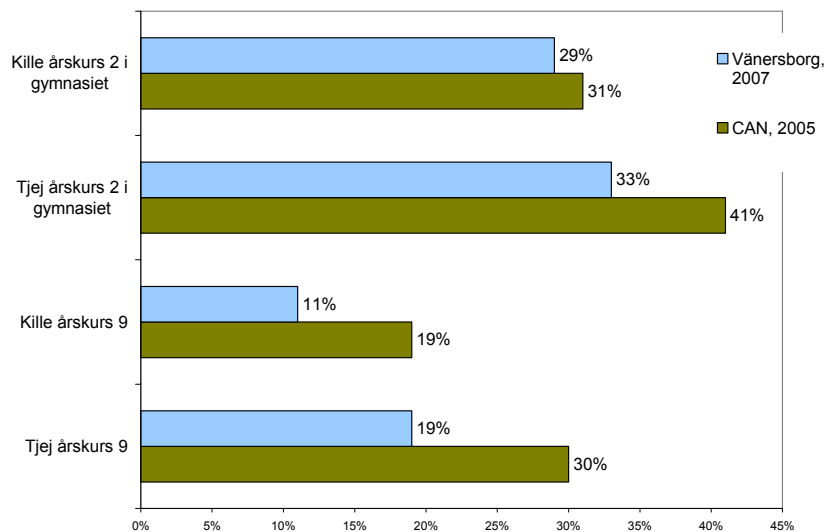

Diagram 4:6

Jämförande statistik mellan antal ungdomar som röker i Vänersborgs kommun och riksundersökning CAN, 2005. Den övre stapelraden representerar Vänersborg och den undre stapelraden representerar riksvärden enligt CAN. Värdena baseras på alla som har uppgett att de i någon omfattning röker.

⁴ Skolelevs drogvanor 2005. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN. Rapport nr 90.

Snus

Liksom vid 2004 års undersökning uppger lite mer än hälften (56%) av ungdomarna att de aldrig har snusat. 14% uppger att de *snusar i någon omfattning*.

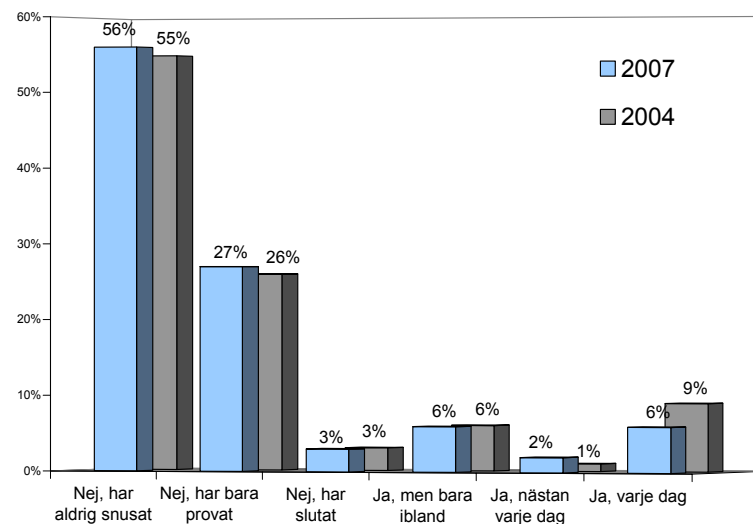

Diagram 4:7

Snusar du? Per samtliga.

Jämförelse mellan 2007 (ljusblå staplar) och 2004 (mörkgrå staplar) års undersökningar.

Skillnader i snusning

Det är en större andel killar som uppger att de snusar *varje dag* jämfört med tjejer (se diagram 4:8).

Det är en något större andel tjejer som uppger att de har *provat att snusa* jämfört med killar. Det är också en större andel tjejer som har uppgett att de aldrig har snusat (se diagram 4:8).

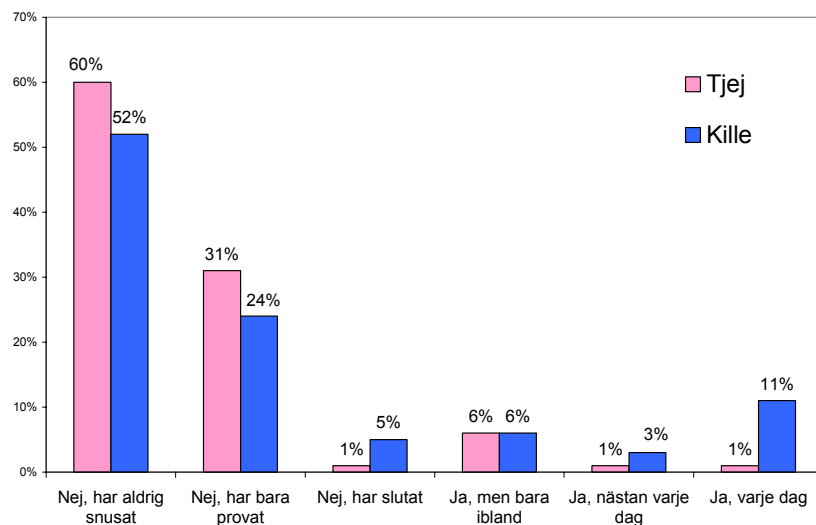

Diagram 4:8
Snusar du? Per kön.

Det är vanligare att killar snusar jämfört med tjejer (se tabell 4:3). Däremot uppger tjejer i årskurs 2 i gymnasiet att de "snusar ibland" i större utsträckning än killar i samma årskurs.

Andelen tjejer i årskurs 9 och årskurs 2 i gymnasiet som har *provat på att snusa* har ökat med 5 respektive 6 procentenheter (se tabell 4:3).

Andelen killar i årskurs 9 och årskurs 2 i gymnasiet som *snusar varje dag* har minskat med 5 respektive 7 procentenheter (se tabell 4:3).

	Årskurs 9			Årskurs 2 i gymnasiet		
	Tjej	Kille	Totalt	Tjej	Kille	Totalt
Har aldrig snusat	70% ↓-5%	58% ↑+3%	64% ↔	49% ↓-3%	44% ↑+8%	46% ↑+3%
Har bara provat	25% ↑+5%	25% ↓-1%	25% ↑+2%	38% ↑+6%	23% ↓-3%	30% ↑+1%
Har slutat	1% ↔	3% ↑+1%	2% ↔	1% ↓-1%	8% ↑+2%	5% ↑+1%
Snusar ibland	3% ↔	7% ↑+1%	5% ↑+1%	9% ↓-1%	5% ↓-1%	7% ↓-1%
Snusar nästan varje dag	1% ↑+1%	2% ↑+1%	2% ↑+1%	1% ↔	4% ↑+1%	2% ↔
Snusar varje dag	1% ↔	5% ↓-5%	3% ↓-3%	2% ↓-1%	17% ↓-7%	10% ↓-4%

Tabell 4:3
Snusar. Per födelseår och kön.

Förändring gentemot 2004 års undersökning ↓ = sänkning, ↑ = höjning, ↔ = oförändrat.

37% av ungdomarna i årskurs 9 och 54% av ungdomarna i årskurs 2 i gymnasiet uppger att de *snusar i någon omfattning* eller att de bara *har provat att snusa* eller att de *har slutat att snusa* (se tabell 4:3).

I jämförelse med 2004 års undersökning har antalet killar i årskurs 2 i gymnasiet som aldrig har snusat ökat med 8 procentenheter och antalet tjejer i årskurs 9 minskat med 5 procentenheter (se tabell 4:3). Antalet killar i årskurs 2 i gymnasiet som snusar varje dag har minskat 7 procentenheter och killar i årskurs 9 som snusar varje dag har minskat 5 procentenheter sedan 2004 års undersökning.

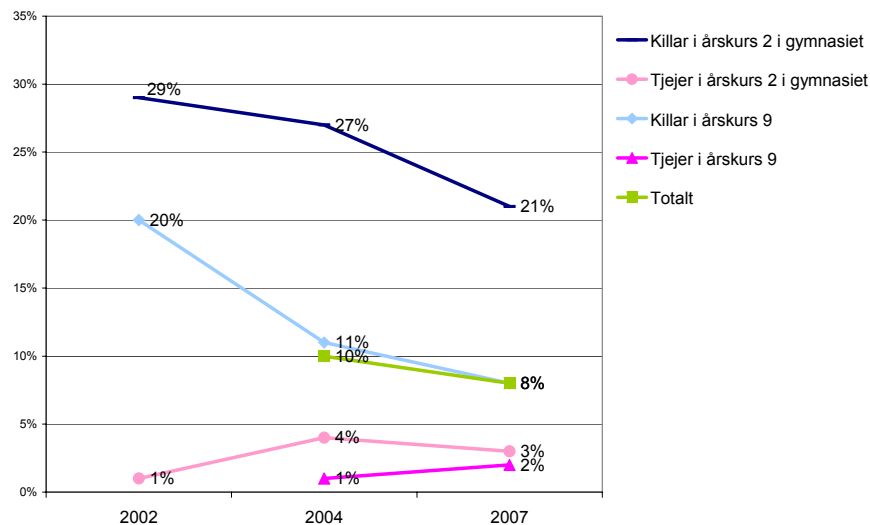

Diagram 4:9

Snusar varje eller nästan varje dag. Per årskurs.

Jämförelse mellan Vänersborgs drogvaneundersökningar 2007, 2004 och 2002. Statistiken från 2002 kommer från Per Blancks *Drogvaneundersökning 2002*, på uppdrag av Vänersborgs kommun.

I jämförelse med Vänersborgs tidigare drogvaneundersökningar gällande ungdomar som uppger att de *snusar varje eller nästan varje dag*, har värdena för killar i årskurs 9 och killar i årskurs 2 i gymnasiet sjunkit. För tjejer i årskurs 9 och tjejer i årskurs 2 i gymnasiet har dock värdena inte förändrats mer än någon procentenhet mellan 2004 och 2007 års undersökningar (se diagram 4:9).

Vid vilken ålder snusar ungdomar för första gången?

Många av de ungdomar som har snusat gjorde det för första gången när de var 14-15 år (respektive 10%).

55% av ungdomarna i undersökningen uppger att de *aldrig har snusat*.

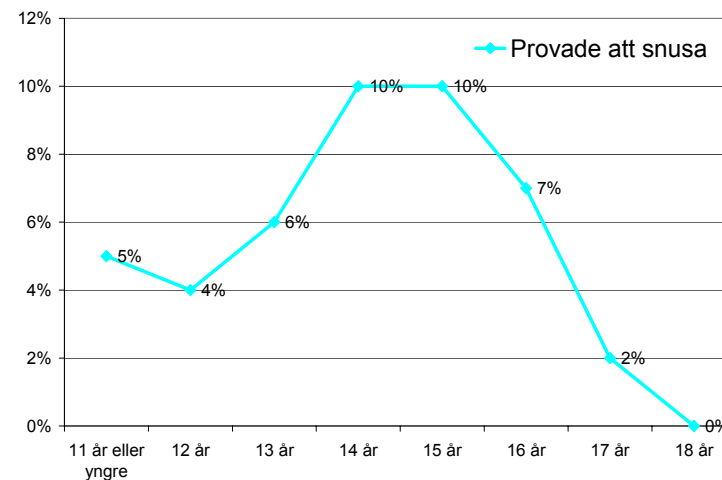

Diagram 4:10

Hur gammal var du när du för första gången snusade? Per samtliga.

55% av ungdomarna uppger att de aldrig har snusat. <1% har uppgett att de snusade första gången när de var 18 år.

Åldern för när man för första gången snusar skiljer sig mellan tjejer och killar. Killarna ligger, procentuellt sett, över tjejerna fram till 15 års ålder. Vid 16 års ålder ligger tjejerna, procentuellt sett, över killarna, därefter har tjejerna och killarna någorlunda likvärdiga värden (se diagram 4:11).

59% av tjejerna och 51% av killarna i undersökningen uppger att de *aldrig har snusat*.

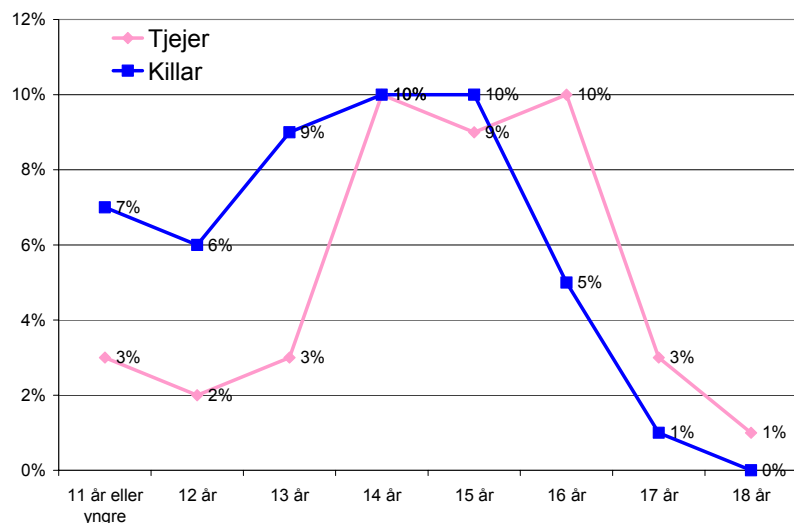

Diagram 4:11

Hur gammal var du när du för första gången snusade? Per kön.
59% av tjejerna och 51% av killarna uppger att de aldrig har snusat.
<1% av killarna har uppgett att de snusade första gången när de var 18 år.

Jämförelse med rikssnitt

När det gäller snusning ligger ungdomarna i årskurs 9 och årskurs 2 i gymnasiet under rikssnittet i jämförelse med värden från CANs riksundersökning, 2005, förutom för tjejer i årskurs 2 i gymnasiet som ligger strax över snittet.⁵

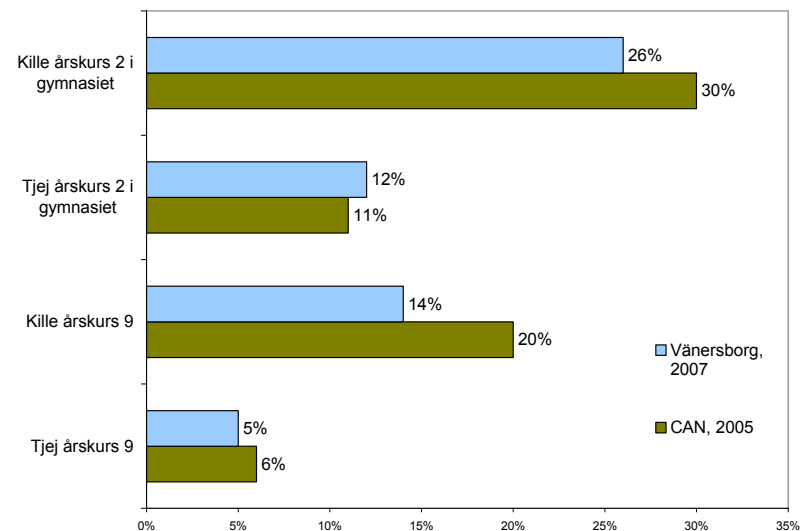

Diagram 4:12

Jämförande statistik mellan antal ungdomar som snusar i Vänersborgs kommun och riksundersökning CAN, 2005. Den övre stapelraden representerar Vänersborg och den undre stapelraden representerar riksvärden enligt CAN. Värdena baseras på alla som har uppgett att de i någon omfattning snusar.

⁵ Skolelevs drogvanor 2005. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN. Rapport nr 90.

Hur får man tag på tobak?

47% av ungdomarna i undersökningen uppger att de får tag på tobak genom att *köpa den själv*, 23% får tag på tobak genom att de blir *bjudna av kompisar* och 14% får tag på tobak från *annan myndig person som köper ut* åt dem.

Få tag på tobak	2007		
	År 9	År 2	Tot
Köper själv	32% ⇔	58% ↑+1%	47% ↓-1%
Köper av kompisar	12% ↑+3%	1% ↓-3%	5% ↓-1%
Blir bjuden av kompisar	20% ↓-5%	24% ↑+6%	23% ↑+3%
Från mina föräldrar (med lov)	7% ↓-7%	5% ↓-3%	6% ↓-4%
Tar hemma utan lov	4% ↑+3%	--- ⇔	1% ⇔
Från annan myndig person som köper ut	20% ↑+5%	9% ↓-3%	14% ↑+1%
Från annan myndig person som bjuder	1% ↑+1%	1% ⇔	1% ⇔
På annat sätt	3% ↓-1%	3% ↑+2%	3% ↑+1%

Tabell 4:4

Hur får du oftast tag på cigaretter och snus?

Förändring gentemot 2004 års undersökning ↓ = sänkning, ↑ = höjning, ⇔ = oförändrat.

När det gäller skillnader på hur man får tag på tobak för ungdomar i årskurs 9 och årskurs 2 i gymnasiet kan vi se att en större andel ungdomar i årskurs 9 får tag på tobak genom *andra myndiga personer som köper ut* och genom att de *köper av kompisar*, medan en större andel ungdomar i årskurs 2 i gymnasiet *köper tobak själva* (se tabell 4:4).

Notera dock att 32% av ungdomarna i årskurs 9 och 58% av ungdomarna i årskurs 2 i gymnasiet uppger att de köper tobak själva.

Det finns en skillnad i hur killar och tjejer får tag på tobak. Främst kan vi se en skillnad i att fler tjejer får tag på tobak genom *någon myndig person som köper ut* (31% av tjejerna i årskurs 9 jämfört med 10% av killarna samt 16% av tjejerna i årskurs 2 i gymnasiet jämfört med 2% av killarna).

Fler killar i årskurs 9 uppger att de *köper tobak av kompisar* jämfört med tjejerna (17% respektive 7%).

Tjejer blir i högre utsträckning *bjudna på tobak av sina kompisar* än vad killarna blir (29% av tjejerna i årskurs 9 jämfört med 12% av killarna samt 33% av tjejerna i årskurs 2 i gymnasiet jämfört med 16% av killarna).

Killar köper i högre utsträckning tobak jämfört med tjejer (45% av killarna i årskurs 9 jämfört med 19% av tjejerna samt 73% av killarna i årskurs 2 i gymnasiet jämfört med 43% av tjejerna).

När det gäller övriga alternativ att få tag på tobak förhåller det sig relativt jämnt mellan könen, sett per årskurs.

Jämförelse med 2004

Det är fortfarande 32% av ungdomarna i årskurs 9 som uppger att de *själva köper tobak*. Ingen förändring har skett i jämförelse med 2004 års undersökning (se tabell 4:4).

Det är betydligt färre ungdomar i årets undersökning som uppger att de *får tobak från föräldrar (med lov)*, speciellt ungdomar i årskurs 9 (se tabell 4:4).

I jämförelse med 2004 års undersökning har antalet i årskurs 2 i gymnasiet som blir *bjudna av kompisar* ökat med 6 procentenheter och antalet i årskurs 9 som blir *bjudna av kompisar* minskat med 5 procentenheter (se tabell 4:4).

5

Alkohol

79% av ungdomarna i undersökningen har *någon gång druckit eller smakat på alkohol* och 29% har *druckit alkohol under de senaste 7 dagarna*.

28% av ungdomarna i årskurs 9 och 14% av ungdomarna i årskurs 2 i gymnasiet uppger att de *aldrig har druckit alkohol*. 21% av ungdomarna i årskurs 9 uppger att de har *smakat eller druckit alkohol en gång* och 52% uppger att de *dricker sällan till dagligen*. 18% av ungdomarna i årskurs 2 i gymnasiet uppger att de har *smakat eller druckit alkohol en gång* och 81% uppger att de *dricker sällan till dagligen*.

Ser vi till de senaste 12 månaderna så uppger 66% av ungdomarna i årskurs 9 att de har druckit alkohol (i 2004 års undersökning var det 63% och i 2002 års undersökning var det 68%) och 84% av ungdomarna i årskurs 2 i gymnasiet uppger att de har druckit alkohol (i 2004 års undersökning var det 83% och i 2002 års undersökning var det 89%).

Årskurs	Undersökning	Kön	Nej	Ja, en gång	Ja, flera gånger
Ar 9	2007	Tjejer	27% ↓-11	25% ↑+7	48% ↑+4
		Killar	41% ↑+4	24% ↑+4	35% ↓-9
	2004	Tjejer	38%	18%	44%
		Killar	37%	20%	44%
	2002	Tjejer	26%	15%	59%
		Killar	36%	18%	47%
Ar 2 i gymnasiet	2007	Tjejer	15% ↓-1	14% ↑+1	71% ↔
		Killar	16% ↓-2	10% ↔	74% ↑+1
	2004	Tjejer	16%	13%	71%
		Killar	18%	10%	73%
	2002	Tjejer	10%	9%	81%
		Killar	13%	9%	77%

Tabell 5:1

Har du någon gång under de senaste 12 månaderna druckit någon alkoholhaltig dryck? Statistiken från 2002 kommer från Per Blancks *Drogvaneundersökning 2002*, på uppdrag av Vänersborgs kommun. ↑ indikerar att värdet har ökat jämfört med 2004 års undersökning, ↓ indikerar att värdet har minskat jämfört med 2004 års undersökning, ↔ indikerar att värdet på samma nivå som det var i 2004 års undersökning.

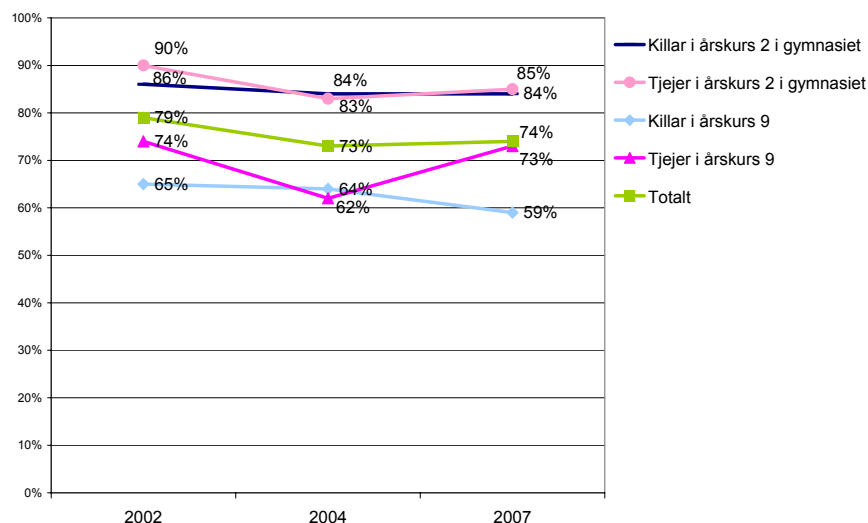

Diagram 5:1

Har en eller flera gånger druckit någon alkoholhaltig dryck under de senaste 12 månaderna. Jämförelse mellan Vänersborgs drogvanundersökningar från 2002, 2004 och 2007. Statistiken från 2002 kommer från Per Blancks *Drogvanundersökning 2002*, på uppdrag av Vänersborgs kommun.

Trenden gällande drickande, om måttet är att ungdomarna har druckit under de senaste 12 månaderna, är att en svag ökning med 1 procentenhet har skett jämfört med 2004, men i jämförelse med 2002 har det skett en sänkning på 5 procentenheter. Sett till kön och årskurs har det skett en ökning i drickande för samtliga sedan 2004, förutom för killar i årskurs 9, där en konstant sänkning skett sedan 2002, se diagram 5:1.

Alkoholkonsument

För att klassificeras som *alkoholkonsument* i denna undersökning ska man jakande ha besvarat frågan om man *under de senaste 12 månaderna har druckit någon alkoholhaltig dryck*. I CANs undersökning beräknas ungdomarna vara alkoholkonsumenter eller ej utifrån den mängd eller de mängder alkohol de uppger att de dricker.⁶

I vår undersökning är klassificeringen för att vara alkoholkonsument något vidare än CANs klassificering, vilket medför att värdena i denna undersökning när det gäller dessa frågor kan ligga något högre än CANs värden, vilket de dock inte gör (förutom för tjejer i årskurs 9, där de ligger 4 procentenheter över riksvärdet), se tabell 5:2.

	År 9		År 2 i gymnasiet	
	Tjej	Kille	Tjej	Kille
Vänersborg 2007	73% ↑+11	59% ↓-4	85% ↑+1	84% ↑+2
Vänersborg 2004	62%	63%	84%	82%
Vänersborg 2002	74%	64%	90%	87%
Rikssnitt 2005	69%	67%	86%	85%

Tabell 5:2

Jämförande statistik mellan antal ungdomar per kön i årskurs 9 och i årskurs 2 i gymnasiet som uppger att de har provat att dricka alkohol under de senaste 12 månaderna i Vänersborgs kommun och rikssnittet enligt CANs undersökning (2005). När det gäller CANs klassificering av alkoholkonsumenter, se fotnot 7.

⁶ För att bli klassificerad som alkoholkonsument i CANs undersökning krävs att vederbörande "en gång om året eller mer sällan" dricker antingen ett glas öl (gäller ej lättöl), 2 cl av s k blanddrycker, 2 cl vin eller 2 cl sprit. Denna definition har erhållits genom att kombinera den lägsta konsumtionsfrekvensen i frågeformuläret med den lägsta konsumtionskvantiteten för varje dryck. Alla personer som svarat på frågan om frekvensen och kvantiteten för de drycker som ingått har klassificerats som alkoholkonsumenter eller icke-konsumenter.

Jämför vi årets siffror mot 2004 års undersökning, har det procentuella antalet som *druckit under de senaste 12 månaderna* ökat rejält för tjejer i årskurs 9 (11 procentenheter) medan det för killar har sjunkit med 4 procentenheter. För ungdomarna i årskurs 2 i gymnasiet har det ökat med 1 procentenhet för tjejer och 2 procentenheter för killar (se tabell 5:2).

46% av ungdomarna i årskurs 9 och 19% av ungdomarna i årskurs 2 i gymnasiet säger att de *aldrig dricker* alkohol.

Vanligast är det bland killar i årskurs 9 att de inte dricker alkohol (53% uppger att de inte dricker), se tabell 5:3.

Undersökning	Kön	Dricker ej alkohol
År 9	Tjejer	38%
	Killar	53%
År 2 i gymnasiet	Tjejer	22%
	Killar	17%

Tabell 5:3
Dricker inte alkohol. Per årskurs och kön⁷.

Bjuden i hemmet

36% av ungdomarna i årskurs 9 har någon gång blivit bjudna på alkohol i hemmet av sina föräldrar. 58% av ungdomarna i årskurs 2 i gymnasiet har någon gång blivit bjudna på alkohol i hemmet av sina föräldrar. Detta är en ökning med 2 procentenheter för ungdomar i årskurs 9 och med 5 procentenheter för ungdomar i årskurs 2 på gymnasiet jämfört med 2004 års undersökning.

⁷ Resultatet fås genom att slå samman svaren från två efter varandra följande frågor i enkäten.

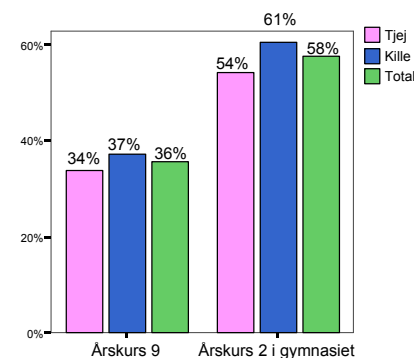

Diagram 5:2
Har blivit bjuden på alkohol i sitt hem. Per kön och årskurs.

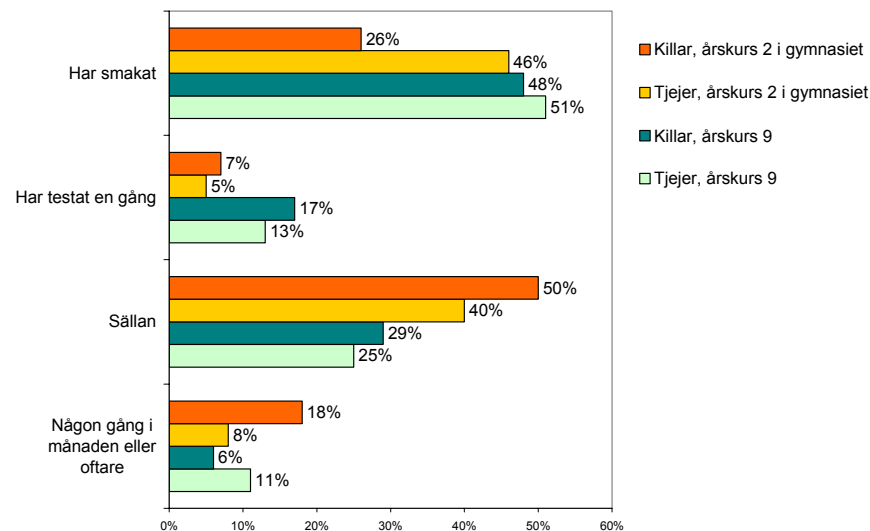

Diagram 5:3
Hur ofta har du blivit bjuden på alkohol i ditt hem. Per år någon gång blivit bjuden på alkohol i sitt hem samt per kön och årskurs.

Av dem som blivit bjudna på alkohol i sitt hem har de flesta *smakat*, 48%.

Alkoholdebut

Bland samtliga ungdomar i undersökningen har 62% druckit alkohol före sin 15-årsdag. De flesta gör sin alkoholdebut vid 14 års ålder (se diagram 5:4). Observera att 18% av killarna och 10% av tjejerna uppger att de aldrig har druckit alkohol.

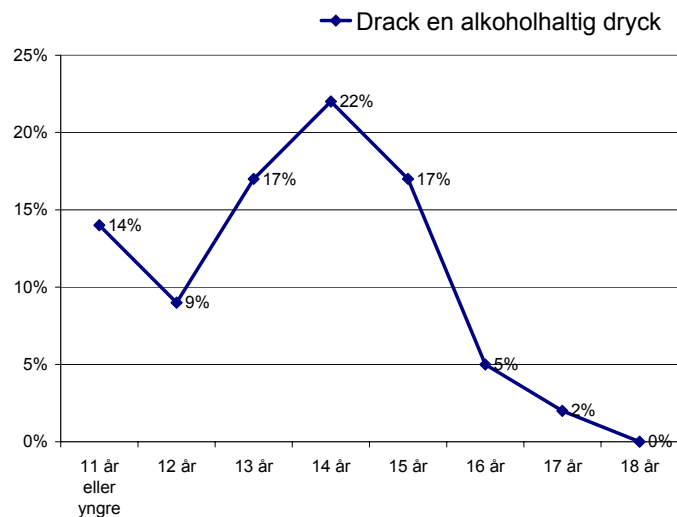

Diagram 5:4

Hur gammal var du när du drack alkohol första gången? <1% uppger att de drack alkohol första gången när de var 18 år. 14% uppger att de aldrig har druckit alkohol.

Åldern för alkoholdebut skiljer sig mellan tjejer och killar. Det är betydligt vanligare, procentuellt sett, att killar debuterar när det gäller alkoholkonsumtion när de är 11 år eller yngre jämfört med tjejer (18% av killarna vs 10% av tjejerna). Bortsett från vid 11 års ålder eller yngre visar tjejer något högre procenttal än killar, med undantag för 17 år och 18 år (se diagram 5:5).

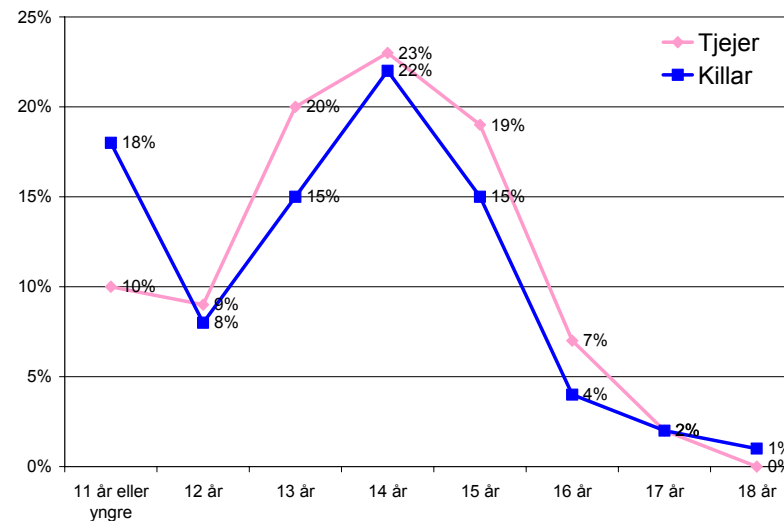

Diagram 5:5

Hur gammal var du när du drack alkohol första gången, per kön?

Berusade

58% av ungdomarna i årskurs 9 och 24% av ungdomarna i årskurs 2 i gymnasiet uppger att de aldrig har varit berusade, vilket är likvärdiga siffror med 2004 års undersökning.

Tjejerna ligger procentuellt sett över killarna i årskurs 9 på frågan om de *någon gång har druckit så mycket alkohol att de upplevt sig berusade (den omvända situationen gällde 2004)*. Ingen skillnad råder för denna fråga mellan killar och tjejer i årskurs 2 i gymnasiet, se diagram 5:6.

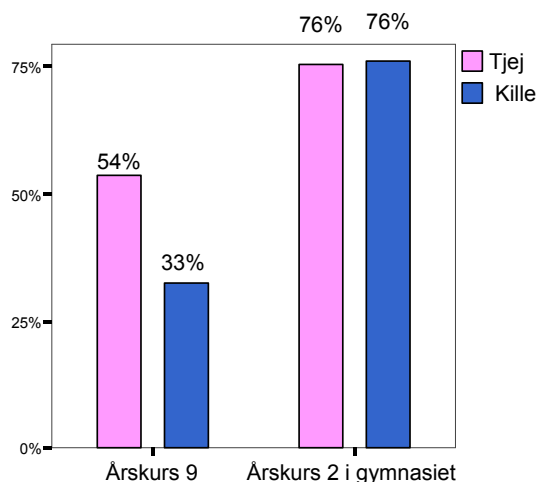

Diagram 5:6

Andel ungdomar som svarat att de någon gång har druckit så mycket alkohol att de känt sig berusade.

De absolut vanligaste platserna att bli berusad på för första gången är, oavsett kön, *på fest* samt *hos vänner*, se diagram 5:7.

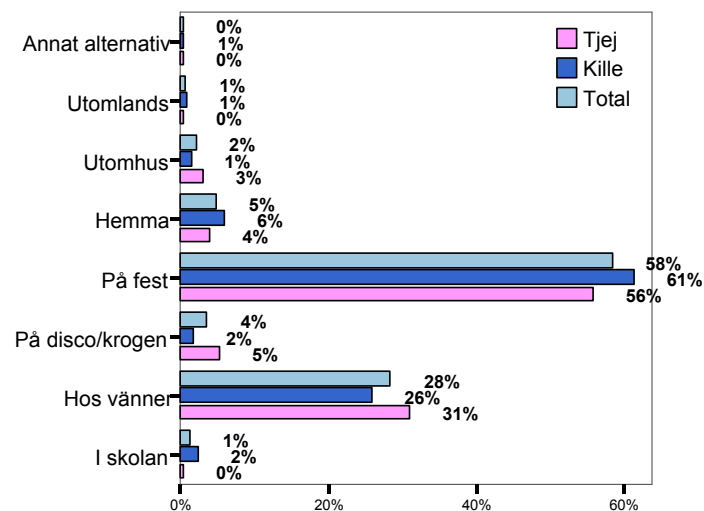

Diagram 5:7

Om du varit berusad, var skedde detta första gången?

Flest av de ungdomar som har blivit berusade blev det för första gången vid *14-15 års ålder*. Mönstret mellan alkoholdebuten och när de blir berusade första gången skiljer sig åt genom att det procentuellt är färre i intervallerna innan 15 års ålder för frågan när man blev *berusad för första gången* (se diagram 5:4 och 5:8).

Hälften av ungdomarna i undersökningen har varit berusade innan de fyllt 16 år.

38% av ungdomarna har aldrig varit berusade.

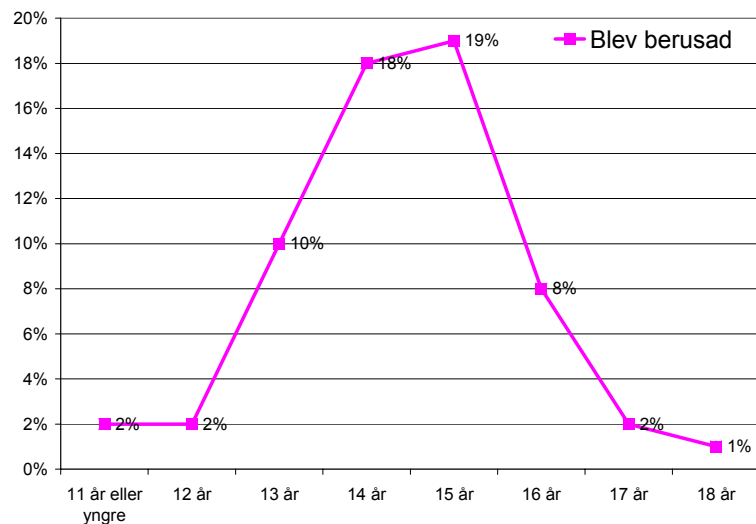

Diagram 5:8

Hur gammal var du när du blev berusad första gången? 38% av ungdomarna har aldrig varit berusade.

Ser vi till skillnaden mellan killar och tjejer när de blev berusade för första gången så "toppar" båda vid 15 års ålder. Generellt sett ligger killarna genomgående något under tjejernas värden, se diagram 5:9. Det är också markant fler killar som anger att de aldrig har varit berusade jämfört med tjejer (45% respektive 31%).

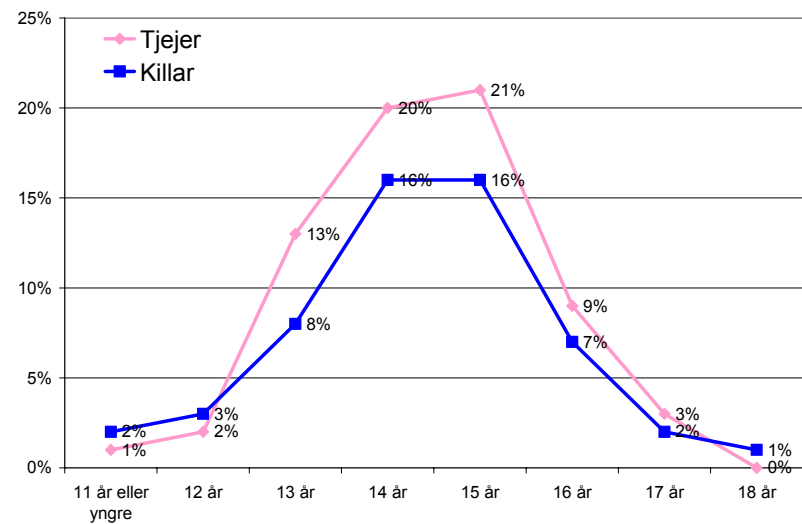

Diagram 5:9

Hur gammal var du när du blev berusad första gången? Per kön. 45% av killarna och 31% av tjejerna har aldrig varit berusade.

Hur ofta dricker ungdomar alkohol?

19% av ungdomarna i årskurs 9 och 42% av ungdomarna i årskurs 2 i gymnasiet har *druckit alkohol under de senaste 7 dagarna*. Jämfört med 2004 års undersökning är det en minskning med 3 procentenheter för årskurs 9 och en ökning med 6 procentenheter för årskurs 2 i gymnasiet gällande ungdomar som *druckit alkohol under de senaste 7 dagarna*.

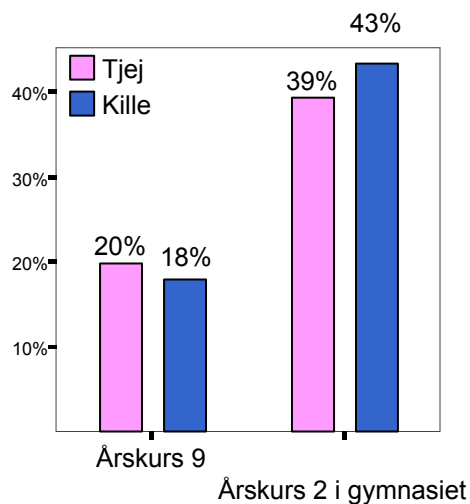

Diagram 5:10
Andel ungdomar som under de senaste 7 dagarna har druckit alkohol.
Per årskurs och kön.

20% av tjejerna och 18% av killarna i årskurs 9 i Vänersborg anger att de har *druckit alkohol under de senaste 7 dagarna*, vilket är 8% lägre för tjejer och 6% lägre för killar jämfört med CANs riksundersöknings värden (2005).

39% av tjejerna och 43% av killarna i årskurs 2 i gymnasiet anger att de har *druckit alkohol under de senaste 7 dagarna*, vilket är 5% lägre för tjejer och 6% lägre för killar jämfört med CANs riksundersöknings värden (2005).

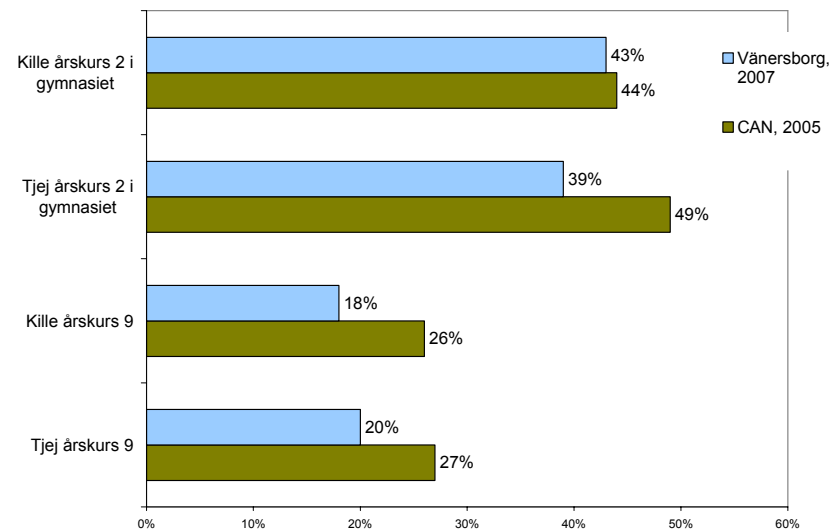

Diagram 5:11
Har du druckit någon alkoholhaltig dryck de senaste 7 dagarna? Jämförande statistik mellan Vänersborgs kommun och CANs riksundersökning, 2005.

Ser man till hur ofta ungdomarna dricker alkoholhaltiga drycker så är det vanligast för ungdomarna i årskurs 9 att de *inte dricker alls* (28%), att de dricker *sällan* (24%) eller *dricker någon gång i månaden* (23%). För ungdomarna i årskurs 2 i gymnasiet är det vanligast att de dricker *någon gång i månaden* (41%), följt av att de dricker *sällan* 21% och att de dricker *en gång i veckan* (15%), se diagram 5:12 samt tabell 5:4.

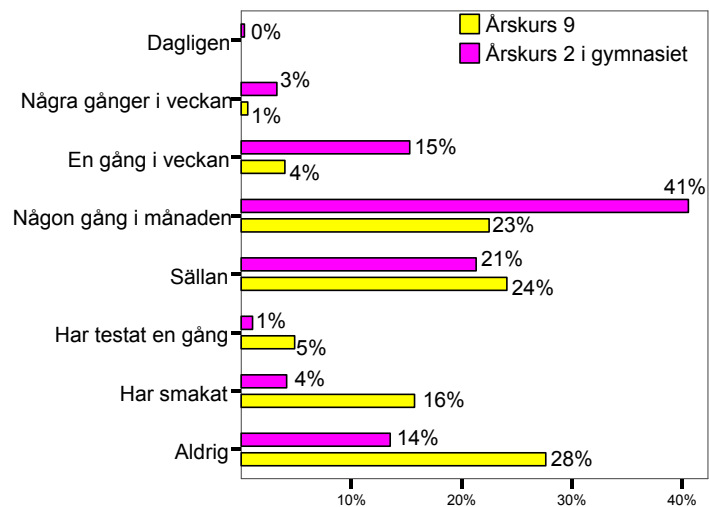

Diagram 5:12

Hur ofta dricker du alkoholhaltiga drycker (öl, alkoholisk, starkcider, vin eller sprit) per årskurs?

Frekvens	År 9		År 2 i gymnasiet	
	Tjejer	Killar	Tjejer	Killar
Aldrig	20%	35%	13%	14%
	↓-7	↑+8	↑+3	↑+1
Har smakat	17%	15%	6%	3%
	↓-5	↓-2	↓-3	↓-2
Har testat en gång	5%	5%	2%	<1%
	↑+2	↑+2	↔	↔
Sällan	24%	24%	20%	23%
	↑+11	↑+6	↑+1	↑+7
Någon gång i månaden	27%	19%	47%	35%
	↓-1	↓-6	↑+6	↓-6
En gång i veckan	6%	3%	11%	20%
	↑+1	↓-5	↓-4	↑+1
Några gånger i veckan	1%	<1%	2%	5%
	↔	↓-2	↓-2	↔
Dagligen	---	---	---	<1%
	↔	↓-1	↔	↓-1

Tabell 5:4

Hur ofta dricker du alkoholhaltiga drycker? Per årskurs och kön.

Föräldrars kännedom

Övervägande delen av ungdomarna i undersökningen anger att föräldrarna är medvetna om att de dricker alkohol (73%), även om de inte har kännedom om allt de dricker. Killar i årskurs 2 i gymnasiet är de som i störst omfattning anger att föräldrarna har kännedom om deras dryckesvanor.

Känner dina föräldrar till att du dricker alkohol?	Samtliga elever	År 9		År 2 i gymnasiet	
		Tjej	Kille	Tjej	Kille
Nej, det gör de inte	27% ↑+1%	43% ↑+3%	42% ↑+4%	16% ↓-2%	13% ↔
Ja, men bara en liten del av det jag dricker	34% ↓-1%	34% ↓-3%	27% ↓-4%	45% ↑+17%	29% ↓-13%
Ja, de känner i princip till allt jag dricker	39% ↔	24% ↑+1%	31% ↔	39% ↓-15%	58% ↑+13%

Tabell 5:5

Föräldrars kännedom om ungdomarnas dryckesvanor. Per årskurs och kön.

I CANs undersökning (2005) uppgav 32% av tjejerna i årskurs 9 och 31% av killarna i årskurs 9 att deras *föräldrar inte hade någon kännedom om deras alkoholkonsumtion*.

36% av ungdomarna i årskurs 9 och 58% av ungdomarna i årskurs 2 i gymnasiet har blivit *bjudna på någon alkoholhaltig dryck av sina föräldrar*. Jämfört med 2004 års undersökning har detta ökat med några procentenheter för båda grupperna.

Av dem som dricker alkohol uppger 10% av ungdomarna i årskurs 9 och 12% av ungdomarna i årskurs 2 i gymnasiet att de får alkohol från sina föräldrar.

Bland de ungdomar som har blivit bjudna på alkohol av sina föräldrar har fler, till antalet, varit berusade. Gruppen utgörs av fler intensivkonsumenter och även av fler ungdomar som mer frekvent dricker alkohol, se tabell 5:6.

	Har blivit bjuden av föräldrarna på alkohol	Har aldrig blivit bjuden av föräldrarna på alkohol
Har någon gång druckit så mycket att jag blivit berusad	74%	45%
Intensivkonsument av alkohol, fem till sju glas eller mer	56%	41%
Dricker alkohol någon gång i månaden till dagligen	59%	28%

Tabell 5:6

Konsumtion av alkohol i relation till om ens föräldrar har bjudit en på alkohol eller ej. Det finns dock många faktorer som kan ligga bakom samband som dessa ovan.

Mängden alkohol

Av ungdomarna dominerar killar i årskurs 2 på gymnasiet *intensivkonsumtionen*, där hela 62% av de som dricker, dricker kvantiteter i form av 5 glas eller mer per tillfälle.

För killar i årskurs 9 har intensivkonsumtionen ökat, och för tjejer i årskurs 9 och i årskurs 2 på gymnasiet har den sjunkit jämfört med undersökningen 2004. För killar i årskurs 2 i gymnasiet ligger den kvar på samma höga nivå.

	Ar 9		Ar 2 i gymnasiet	
	Tjej	Kille	Tjej	Kille
Dricker inte alkohol	38% ↓-12	53% ↑+7	22% ↔	17% ↓-3
Ett till två glas	17% ↓-1	15% ↓-4	9% ↓-2	9% ↓-2
Tre till fyra glas	16% ↑+1	10% ↑+3	25% ↑+7	12% ↑+5
Fem till sju glas	15% ↑+5	12% ↔	32% ↓-2	21% ↔
Ätta eller fler glas	13% ↑+8	10% ↓-6	12% ↓-4	41% ↔

Tabell 5:7

Mängden dryck ungdomar dricker en typisk dag då de dricker alkohol. Per årskurs och kön. Glas innebär ölglas, vinglas, drinkglas eller snapsglas. Flaskor med starköl, starkcider, mellancider och folköl beräknas som ett glas och burkar beräknas som 1 ½ glas.

Intensivkonsumtion

I CANs undersökning nämns ungdomars konsumtion av alkohol bland annat i måttet *intensivkonsumtion* av alkohol, vilket enligt CAN innebär att ungdomar dricker alkohol motsvarande minst en halv halvflaska sprit eller en hel flaska vin eller 4 burkar starköl eller samma mängd blanddrycker (t ex cider och alkoholäsk) eller 6 burkar folköl vid samma tillfälle.⁸

⁸ Skolelevs drogvanor 2005. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN. Rapport nr 90.

Utformningen av frågorna angående alkohol i Vänersborgs enkät stämmer inte tillfullo överens med CANs frågebatteri, vilket medför att en direkt jämförelse inte kan göras gällande intensivkonsumtion. I tabell 5:8 följer en jämförelse mellan dem som i Vänersborgs undersökning dricker i intervallet *fem till sju glas till åtta eller fler glas* (rödfärgade celler i tabell 5:7)

	Ar 9		Ar 2 i gymnasiet	
	Tjej	Kille	Tjej	Kille
Vänersborg 2007	28% ↑+13	22% ↓-6	44% ↓-6	62% ↔
Vänersborg 2004	15%	28%	50%	62%
Rikssnitt	23%	26%	39%	49%

Tabell 5:8

Intensivkonsumtion. Per årskurs och kön. Jämförande statistik mellan Vänersborgs kommun och CANs riksuppsökning, 2005.

Gruppen som intensivkonsumerar alkohol

Ju mer frekvent ungdomarna dricker, desto vanligare är det att de dricker kvantiteter av *fem glas eller mer*.

	Har smakat	Har testat en gång	Sällan	Någon gång i månaden	En gång i veckan	Några gånger i veckan	Dagligen
Intensivkonsumtion	4%	9%	32%	67%	80%	93%	100%

Tabell 5:9

Intensivkonsumtion korsat med hur ofta ungdomarna dricker. I gruppen som har angett att de dricker med frekvensen en gång i veckan är det 80% av dessa som dricker i kvantiteten av 5 glas eller mer.

Det har skett en ökning i intensivkonsumtion av alkohol bland ungdomarna i årskurs 2 i gymnasiet sedan 2002. I undersökningen 2002 var det 44% som intensivkonsumerade alkohol *en gång i månaden eller oftare* i årskurs 2 i gymnasiet, i 2004 års undersökning var det 51% och i årets undersökning är det 52% som uppger detsamma.

För ungdomar i årskurs 9 sjönk intensivkonsumerandet av alkohol i intervallen *en gång i månaden eller oftare* under 2004 för att nu, 2007, återigen vara på samma nivå som vid 2002 års undersökning (25%).

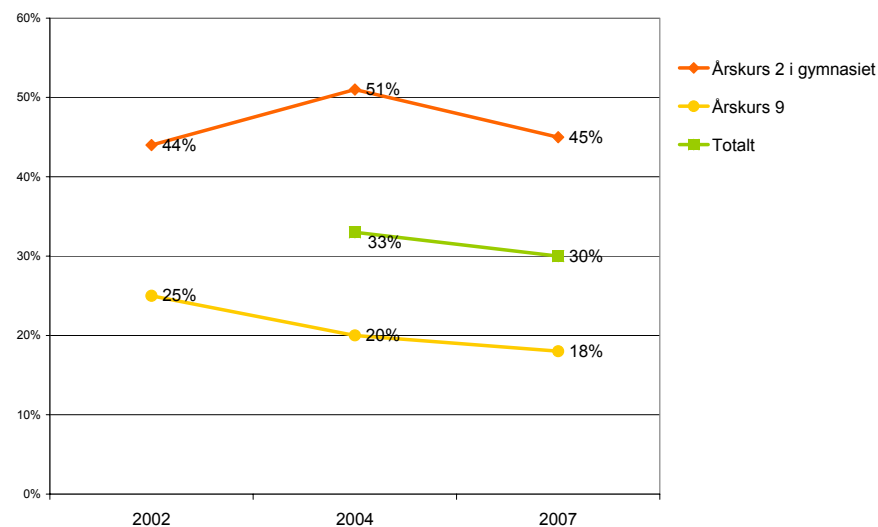

Diagram 5:13

Intensivkonsumtion av alkohol någon gång i månaden eller oftare. Per årskurs. Jämförande statistik mellan undersökningarna för Vänersborgs kommun 2002, 2004 och 2007.

Vad dricker ungdomarna?

Det som flest ungdomar i årskurs 9 dricker är i fallande ordning *starkcider/alkoläsk, starköl, starksprit, folköl/mellancider, hembränt och vin*. Bland killar dominerar helt klar starköl som den vanligaste drycken, medan för tjejer dominerar starkcider och alkoläsk, se diagram 5:14.

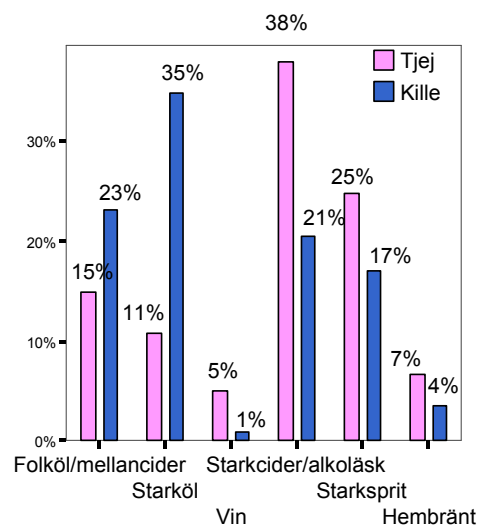

Diagram 5:14

Vilken alkoholhaltig dryck ungdomar oftast dricker. Per årskurs 9 och kön.

För ungdomarna i gymnasiet årskurs 2 ser det lite annorlunda ut. Där dricker ungdomarna i fallande ordning *starköl, starkcider/alkoläsk, starksprit, folköl/mellancider, vin*, och slutligen *hembränt*. Bland killar dominerar starköl som den vanligaste drycken, medan för tjejer dominerar starkcider och alkoläsk, se diagram 5:15.

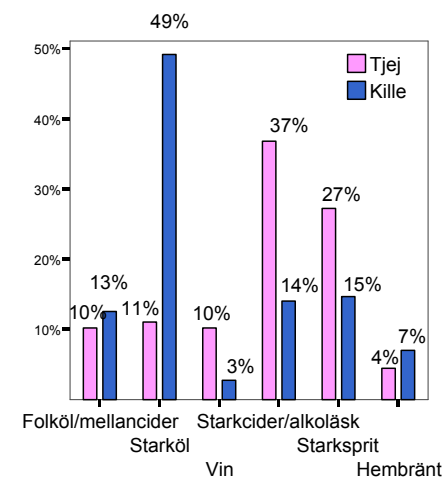

Diagram 5:15

Vilken alkoholhaltig dryck ungdomar oftast dricker. Per årskurs 2 i gymnasiet och kön.

Skillnaderna mellan tjejers och killars drickande märks såtillvida att killar i högre grad dricker *starköl* och tjejer i högre grad dricker *starkcider/alkoläsk*. Tjejer dricker också *starksprit* i betydligt högre grad än killar.

	Tjej	Kille
Starköl	④ 13%	① 43%
Starkcider/alkoläsk	① 37%	② 17%
Starksprit	② 26%	③ 16%
Folköl/mellancider	③ 13%	② 17%
Vin	⑤ 8%	⑤ 2%
Hembränt	⑥ 5%	④ 6%

Tabell 5:10
Vad dricker du oftast när du dricker alkohol? Per kön.

När det gäller förändringar kring vad man dricker jämfört med 2004, ser vi att tjejer har ändrat beteende när det gäller *starksprit* vilket de i högre grad konsumerar idag än 2004 (26% 2007 vs 12% 2004). Killar konsumerar i lägre grad *starköl* (43% 2007 vs 54% 2004) till förmån för samtliga andra drycker förutom *vin*.

Hembränt

20% av ungdomarna har *druckit hembränt under det senaste 12 månaderna*. I förra undersökningen (2004) var det 21% av samtliga ungdomar som *druckit hembränt under de senaste 12 månaderna*. Ser vi till kön och ålder är det 18% av tjejerna och 12% av killarna i årskurs 9 och 21% av tjejerna och 30% av killarna i årskurs 2 i gymnasiet som *druckit hembränt under de senaste 12 månaderna*.

Ser vi till hur det ser ut per kön och årskurs för gruppen som dricker alkohol så har hembränt-drickandet både sjunkit och ökat, se tabell 5:11.

Jämfört med rikssnittet (CAN) är det betydligt färre tjejer och killar, procentuellt sett, som dricker *hembränt* i Vänersborg, se tabell 5:11. Jämför vi CANs rikssiffror 2005 mot deras siffror för 2004, syns en

sänkning för årskurs 9 med 4-5 procentenheter och för årskurs 2 i gymnasiet med 14 procentenheter på riksnivå. Även åren innan 2005 har det i CANs rikssnitt gått att utläsa att drickandet av hembränt har minskat.⁹

	Ar 9		Ar 2 i gymnasiet	
	Tjej	Kille	Tjej	Kille
Vänersborg 2007	28%	24%	27%	36%
	↑+2	↓-9	↓-13	↑+6
Vänersborg 2004	26%	33%	40%	30%
Vänersborg 2002	39%	32%	53%	47%
Rikssnitt 2005	75%	79%	58%	64%

Tabell 5:11
Har du någon gång under det senaste året druckit hembränt? Jämförande statistik mellan Vänersborgs undersökningar från 2002, 2004 och 2007 samt CANs riksuppsökning, 2005. Observera att siffrorna utgår från dem som angett att de dricker alkohol och ej för samtliga ungdomar.

⁹ Skolelevers drogvanor 2005. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN. Rapport nr 90.

Var kommer alkoholen ifrån?

Drygt hälften (55%) av ungdomarna i undersökningen uppger att alkoholen de vanligtvis dricker är från *Systembolaget*, 26% uppger att det är *smuggeldricka*, 13% uppger *direkt- eller privatimporterad* alkohol och 6% uppger att spriten är *hembränd*.

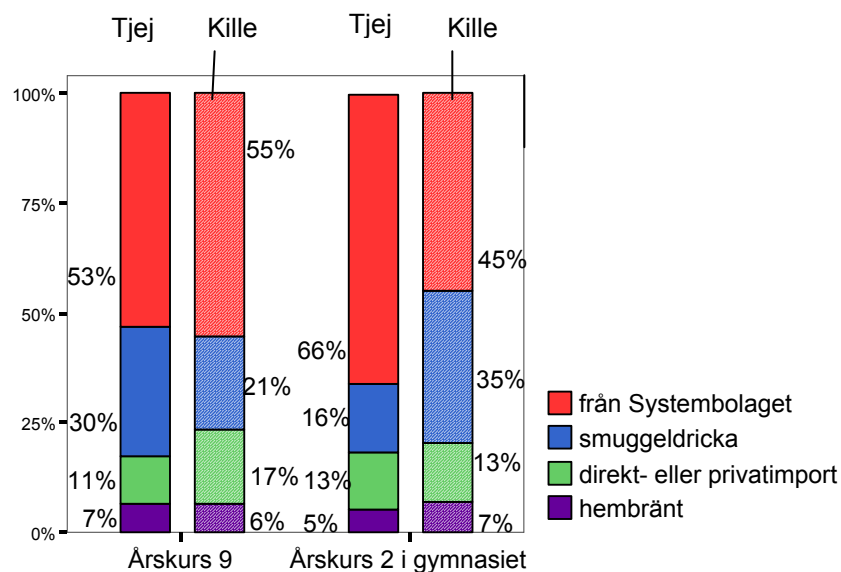

Diagram 5:16
Alkoholen som jag vanligtvis dricker kommer från...

Tjejer i gymnasiets årskurs 2 uppger i högre grad att spriten de dricker kommer från *systembolaget* jämfört med killar i årskurs 2 samt både killar och tjejer i årskurs 9. Killar i årskurs 2 på gymnasiet uppger i högre grad att spriten är sk *smuggeldricka*.

Enligt CANs riksundersökning¹⁰ har *konsumtionen av smuggelsprit* ökat för årskurs 9 om man jämför 2005 med 2004. Enligt riksvärdena har 21% av ungdomarna i årskurs 9 och årskurs 2 i gymnasiet druckit *smuggelsprit* (varav 73% av tjejerna och 74% av killarna aldrig druckit alkohol). Av dem som dricker innebär detta att 84% av ungdomarna i årskurs 9 har druckit *smuggelsprit* under de senaste 12 månaderna.

För årskurs 2 i gymnasiet har *konsumtionen av smuggelsprit* ökat enligt CANs riksundersökning 2005 jämfört med 2004. Av dem som dricker har 81% av tjejerna och 85% av killarna druckit *smuggelsprit* under de senaste 12 månaderna.

¹⁰ Skolelevs drogvanor 2005. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN. Rapport nr 90.

Hur får ungdomar tag på alkohol?

Vanligaste sättet att få tag på alkohol för ungdomarna i årskurs 9 är: *via kompis, via annan vuxen och via förälder*.

För ungdomarna i årskurs 2 i gymnasiet är *via kompis* det vanligaste sättet att få tag på alkohol, följt av *via förälder* och *via annan vuxen*.

	År 9		År 2 i gymnasiet	
	Tjejer	Killar	Tjejer	Killar
Via kompis	66%	53%	63%	61%
Via föräldrar	7%	14%	14%	10%
Via annan vuxen	11%	11%	9%	10%
Köper själv	4%	7%	6%	12%
Tar hemma utan lov	6%	3%	1%	1%
Via syskon	6%	5%	6%	4%
Annat alternativ	1%	8%	2%	2%

Tabell 5:11

Hur får du oftast tag på alkohol? Per årskurs och kön.

I *annat alternativ* finns, för ungdomar i årskurs 2 i gymnasiet, olika sporadiska svar, bland annat: "olika". Bland ungdomar i årskurs 9 nämns inga konkreta källor till *annat alternativ*.

Gruppen som får alkohol av sina föräldrar dricker vanligtvis inte *hembränt*. Det är också den grupp som i lägst omfattning, procentuellt sett, under de senaste 12 månaderna har druckit *hembränt*.

Ett annat mönster som också går att utläsa bland dem som får alkohol av sina föräldrar är att de i lägre omfattning än de andra dricker *starksprit* och *starköl*. Gruppen dricker däremot *vin* och *folköl/mellanöl* i högre omfattning än de flesta andra. Konsumtionen av *starkcider* eller *alkoläsk* är paritet med de andra gruppernas konsumtion.

Om kompisen blir för onykter

76% av ungdomarna skulle *ta hand om sin kompis* om han eller hon blev för onykter och 14% skulle *ringa hans eller hennes föräldrar*. 4% skulle *utgå ifrån att kompisen klarar sig själv* och 3% skulle *inte bry sig*.

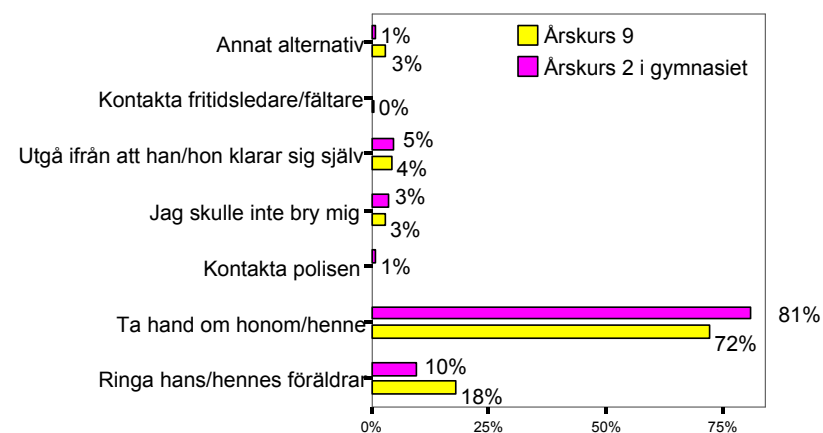

Diagram 5:17

Vad ungdomarna skulle göra om deras kompis blev för onykter.

Annat alternativ är exempelvis: *haft roligt med kompisen, vet inte, beror på hur onykter personen är samt säga åt henne att inte dricka mer*. Per årskurs.

Övervägande delen av ungdomarna i årskurs 9 (72%) och 81% bland ungdomarna i årskurs 2 på gymnasiet anger att de skulle *ta hand om sin kompis* om denne blev för onykter. Endast 3% bland ungdomarna i årskurs 9 respektive och i årskurs 2 i gymnasiet skulle *inte bry sig* om deras kompis blev för onykter. Frågan som ställdes var "Vad skulle du göra om din kompis blev för onykter?"

Svarsalternativen *utgå ifrån att han/hon klarar sig själv* eller *jag skulle inte bry mig* domineras markant av killar (8% av killarna vs 1% av tjejerna respektive 5% av killarna vs 1% av tjejerna).

Har du någon gång råkat ut för... på grund av att du druckit alkohol?

Det vanligaste som ungdomarna upplever sig råkat ut för i samband med alkoholkonsumtion är att ha *grålat, förstört saker eller kläder och bråkat eller slagits*, se diagram 5:18.

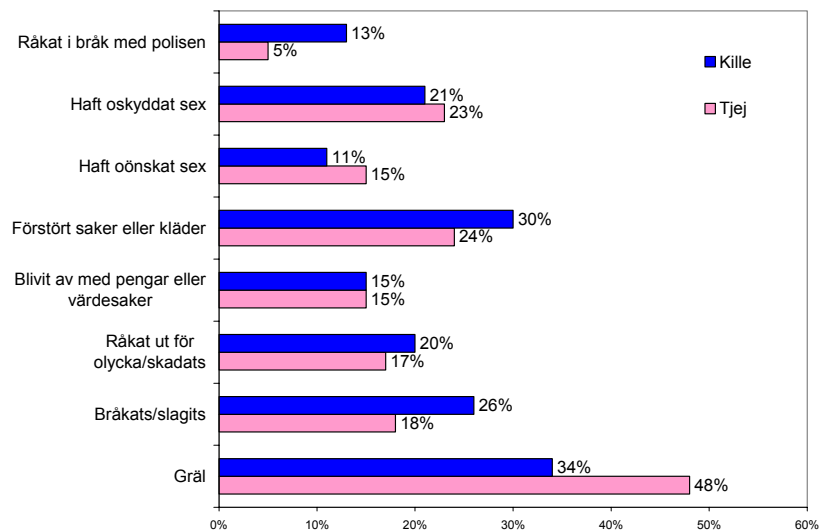

Diagram 5:18

Har du någonsin råkat ut för följande problem pga att du har druckit alkohol? Per kön.

Det sker en upptrappning mellan årskurs 9 och årskurs 2 i gymnasiet när det gäller att ungdomarna råkat ut för saker i samband med alkoholkonsumtion, se diagram 5:19.

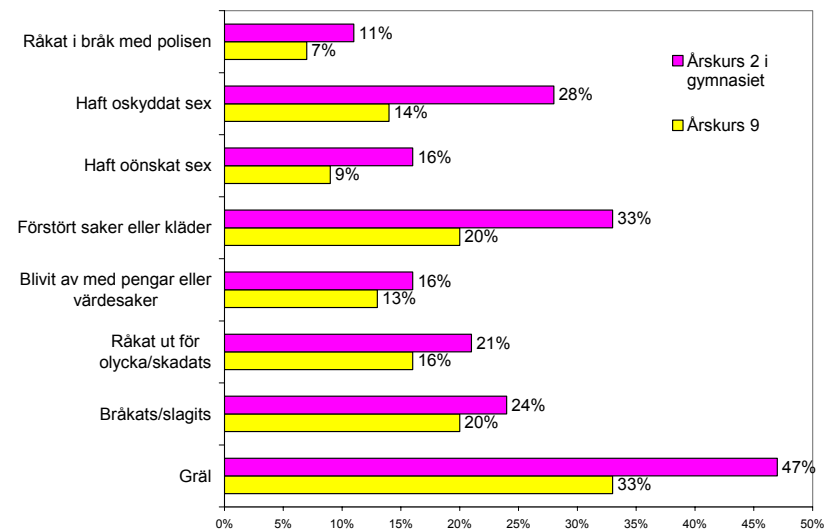

Diagram 5:19

Har du någonsin råkat ut för följande problem pga att du har druckit alkohol? Per årskurs.

6

Narkotiska preparat

6% av ungdomarna i undersökningen (årskurs 9 och årskurs 2 i gymnasiet) uppger att de har *använt narkotiska preparat*. I 2004 års undersökning uppger 4% av ungdomarna att de hade använt narkotiska preparat.

22% uppger att de någon gång har haft *tillfälle att testa narkotika* och 26% av ungdomarna uppger att de *känner till någon person som de skulle kunna köpa narkotika av*.

Själva använt narkotiska preparat

Som redan nämnts uppger 6% (50 personer) av ungdomarna att de själva har *använt narkotiska preparat*.

4% av ungdomarna i årskurs 9 och 9% av ungdomarna i årskurs 2 i gymnasiet uppger att de har *använt narkotiska preparat*. Detta innebär en ökning jämfört med 2004 års undersökning, då 3% av ungdomarna i årskurs 9 och 5% av ungdomarna i årskurs 2 uppger att de någon gång har *använt narkotika*.

Det är vanligast bland killar i årskurs 2 att de någon gång *använt narkotika*. Hela 11%, uppger att de någon gång har använt narkotika. Det innebär en ökning med 7 procentenheter för killar i årskurs 2 i gymnasiet jämfört med 2004 års undersökning (se diagram 6:1).

Ser vi till trenderna över tid kan vi se att tjejer i årskurs 2 i gymnasiet har minskat 1 procentenhet från 2004 års undersökning till att 2007 ligga på snittet för ungdomarna i Vänersborg, 6%. Tjejer i årskurs 9 har legat under snittet för ungdomarna i Vänersborg under 2002-2007. Killar i årskurs 9 har gått från att ha legat strax över snittet för ungdomarna i Vänersborg 2002 till att ligga under snittet 2004 och 2007. När det gäller killar i årskurs 2 i gymnasiet har de gått från att ha legat på snittet för ungdomar i Vänersborg 2004 till att ligga över snittet 2007 (se diagram 6:1).

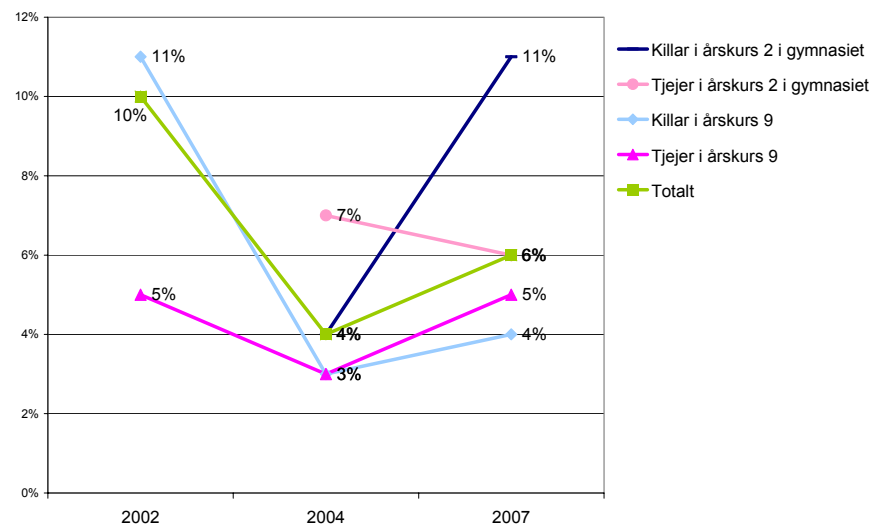

Diagram 6:1

Andel ungdomar i Vänersborgs kommun som svarat att de någon gång har använt narkotika. Per årskurs och kön. Jämförelse mellan Vänersborgs drogvaneundersökningar från 2002, 2004 och 2007. Statistiken från 2002 kommer från Per Blancks *Drogvaneundersökning 2002*, på uppdrag av Vänersborgs kommun. Data för kön per årskurs 2 i gymnasiet från 2002 års undersökning finns ej tillgängligt.

Jämförelse med rikssnitt

För ungdomar i årskurs 9 och gymnasiet årskurs 2 ligger Vänersborg under rikssnittet om vi jämför med värden från CANs riksundersökning, 2005.¹¹

Bland ungdomar som går i årskurs 9 i Vänersborgs kommun, uppger 5% av tjejerna och 4% av killarna i undersökningen att de använt narkotika (se diagram 6:2). Jämför vi detta med CANs riksundersökning som visar att 7% av tjejerna och 7% av killarna i årskurs 9 använt narkotika, ligger Vänersborgs kommun under rikssnittet.

Bland ungdomar som går i årskurs 2 i gymnasiet i Vänersborgs kommun, uppger 6% av tjejerna och 11% av killarna i undersökningen att de använt narkotika (se diagram 6:2). Vid en jämförelse med CANs riksundersökning som visar att 13% av tjejerna och 17% av killarna i årskurs 2 i gymnasiet använt narkotika, så ligger Vänersborgs kommun under rikssnittet även här.

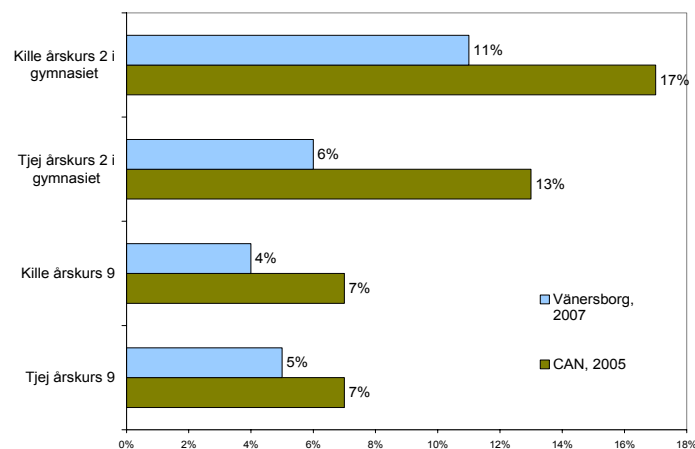

Diagram 6:2

Jämförande statistik mellan antal ungdomar som använt narkotika i Vänersborgs kommun och CANs riksundersökning, 2005. Den övre stapelraden representerar Vänersborg och den undre raden representerar riksvärden enligt CAN.

¹¹ Skolelevers drogvanor 2005. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN. Rapport nr 90.

När det gäller ungdomar i årskurs 9 i CANs riksundersökningar kan vi, över tid, se att andelen ungdomar som någon gång använt narkotika ökade under 1990-talet, från värden på 4% för killar och 3% för tjejer (1990 respektive 1991) till värden på 10% för killar och 8% för tjejer år 2000. 2001 var det 9% av tjejerna och 10% av killarna som uppgav att de använt narkotika. 2002 var det 8% av killarna och 8% av tjejerna och 2003, 2004 och 2005 är det 7% av vardera killar och tjejer som uppgav att de har använt narkotika.

CAN redovisar inte motsvarande historik när det gäller ungdomar i årskurs 2. Enligt CANs riksundersökning uppgav 17% av killarna och 14% av tjejerna att de har använt narkotika 2004 och 2005 uppgav 17% av killarna och 13% av tjejerna att de har använt narkotika.

Olika narkotiska preparat

Det vanligaste narkotiska preparatet är *hasch/marijuana*, som 6% av ungdomarna i Vänersborgs kommun uppger att de har använt. När det gäller övriga narkotiska preparat uppger 2% att de har använt *lugnande medel*, <1% att de har använt *amfetamin*, mindre än en halv procent (per preparat) uppger att de har använt *ecstasy*, *rökheroïn* respektive *annan typ av narkotika*.

Ser vi till gruppen som uppger att de någon gång har använt narkotika (50 personer) har 86% använt *hasch/marijuana*, 24% har använt *lugnande medel* och 8% uppger att de har använt *amfetamin* (se tabell 6:1).

Narkotiska preparat	2007	2004
Hasch/Marijuana	86%	92%
Lugnande medel	24%	11%
Amfetamin	8%	6%
Ecstasy	6%	25%
Annan typ av narkotika	6%	6%
Rökheroin	4%	6%
Rohypnol	---	14%
GHB/GBL	---	6%
Heroin	---	3%

Tabell 6:1

Vilka narkotiska preparat har du testat? Per de ungdomar som har uppgett att de har provat narkotiska preparat. Då frågan är en flervalsfråga blir summan mer än 100%. De ungdomar som har svarat *annan typ av narkotika* har angett att de har testat svamp "toppissar", LSD och DXM¹². 2% (1 person) anger att han eller hon har använt flera olika narkotiska preparat.

Det är, procentuellt sett, en större andel av ungdomar i årskurs 2 i gymnasiet än i årskurs 9 som har *testat/använt hasch/marijuana*. Alla ungdomar i årskurs 2 i gymnasiet som uppger att de har använt narkotika uppger att de har *testat/använt hasch/marijuana*. Ungefär tre femtedelar av ungdomarna i årskurs 9 som uppger att de har använt narkotika uppger att de *har testat/använt hasch/marijuana* (ingen skillnad sett till kön).

¹² På Wikipedia står det att läsa att DXM (dextrometorfan) är ett läkemedel som används i hostmedicin. Det saluförs inte längre i Sverige (ingick i hostmedicinen Tussidyl, som upphörde säljas 1999), men säljs fortfarande i andra länder (till exempel USA). DXM är en dissociativ drog, som liknar PCP och ketamin. Pga dess struktur misstas DXM ofta för en opioid. Vid intag i berusningssyfte kan det, förutom hallucinationer, ge upphov till krampor, kräkningar, klåda, andningsstillestånd och medvetslöshet. Från USA har även rapporterats om dödsfall och hjärnskador. DXM är inte narkotikaklassat i Sverige.

Utöver dem som någon gång har använt hasch/marijuana baseras antalet som använt övriga narkotiska preparat på ett fåtal individer, vilket gör att det är vanskligt att dra några slutsatser om grupperna då enskilda personers beteenden får för stor påverkan. Vi kan dock se följande trender per årskurs:

Det är, procentuellt sett, en större andel ungdomar i årskurs 9 än i årskurs 2 i gymnasiet som har *testat/använt lugnande medel som inte ordinerats av läkare*. De ungdomar som har *testat/använt amfetamin* går i årskurs 2 i gymnasiet. När det gäller resterande narkotiska preparat förhåller det sig jämnt sett per årskurs.

De trender vi kan se per kön är att det, procentuellt sett, är fler tjejer än killar som har *testat/använt lugnande medel som inte ordinerats av läkare*.

Vid vilken ålder provas narkotiska preparat?

Det är främst i 16-17 årsåldern som de flesta ungdomar, som har använt narkotika, uppger att de har börjat pröva narkotiska preparat. Det är en höjning jämfört med 2004 års undersökning, då det främst var i 14-15 årsåldern som de flesta ungdomar, som hade använt narkotika, uppgav att de hade börjat pröva narkotiska preparat.

93% av ungdomarna i undersökningen uppger att de *aldrig har provat narkotiska preparat*.

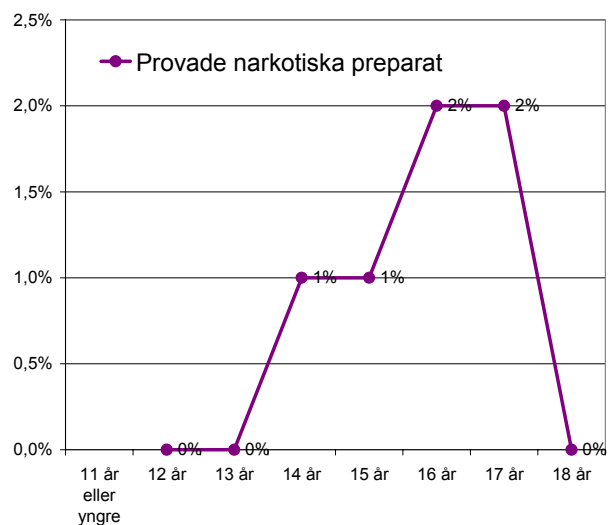

Diagram 6:3

Hur gammal var du när du första gången provade narkotiska preparat?

93% av ungdomarna uppger att de aldrig har provat narkotiska preparat. <1% har uppgett att de provade narkotiska preparat första gången när de var 12, 13 och 18 år.

Ser vi till den grupp ungdomar som uppger att de har testat narkotiska preparat utmärker sig än mer åldern 16 och 17 år som den ålder då flest av ungdomarna testade narkotiska preparat för första gången, se diagram 6:4.

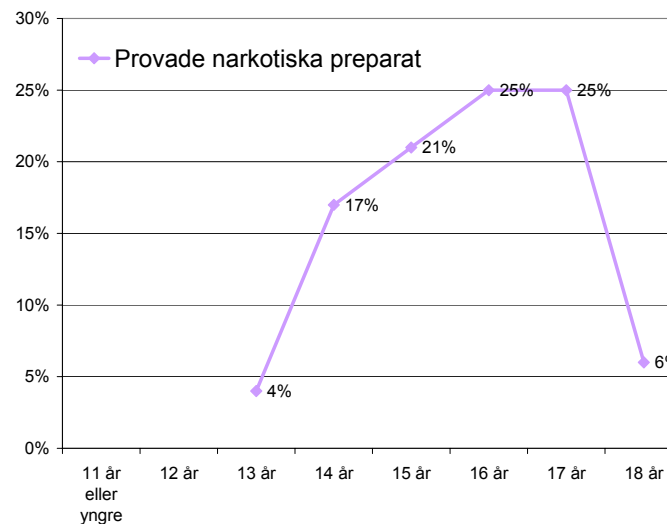

Diagram 6:4

Hur gammal var du när du första gången provade narkotiska preparat? Per de ungdomar som har uppgett att de har provat narkotiska preparat.

Det är fler killar än tjejer som provade narkotiska preparat för första gången när de var 15-17 år. Det är dock lika många killar och tjejer som uppger att de provade narkotiska preparat för första gången när de var 13-14 år.

Mindre än 1% av tjejerna uppger att de provade narkotiska preparat för första gången när de var 12 år och mindre än 1% av killarna respektive tjejerna att de provade narkotiska preparat för första gången när de var 13 år.

94% av tjejerna och 93% av killarna i undersökningen uppger att de *aldrig har provat narkotiska preparat*.

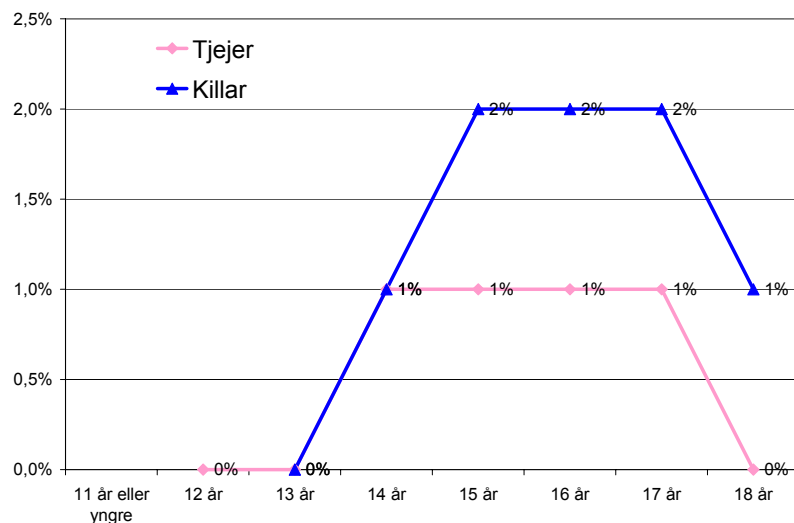

Diagram 6:5

Hur gammal var du när du första gången provade narkotiska preparat? Per kön.

94% av tjejerna och 93% av killarna uppger att de aldrig har provat narkotiska preparat. <1% av tjejerna har uppgett att de provade narkotiska preparat första gången när de var 12, 13 och 18 år. <1% av killarna har uppgett att de provade narkotiska preparat första gången när de var 13 år.

Hur ofta brukas narkotiska preparat?

Bland de ungdomar som har svarat att de använder narkotiska preparat uppger 82% att de har testat *att ta narkotiska preparat en eller ett par gånger*. I 2004 års undersökning uppgav 75% samma omfattning (se diagram 6:6).

8% uppger att de *använder narkotiska preparat någon gång per månad eller mer sällan än en gång per månad*.

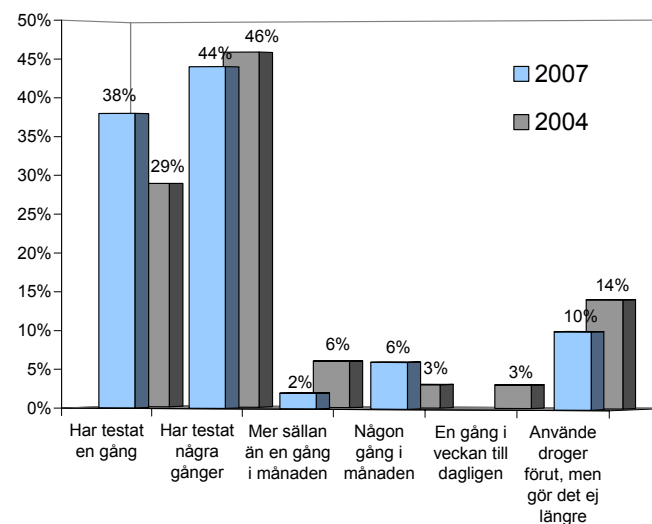

Diagram 6:6
Hur ofta använder du narkotiska preparat?

Det är, procentuellt sett, fler bland ungdomarna i årskurs 2 i gymnasiet som uppger att de *använder narkotiska preparat mer sällan än en gång i månaden* eller *någon gång i månaden* jämfört med ungdomar i årskurs 9.

Det är dock, procentuellt sett, en större andel av ungdomarna i årskurs 9 jämfört med årskurs 2 i gymnasiet som uppger att de *testat narkotiska preparat en eller några gånger* (se diagram 6:7).

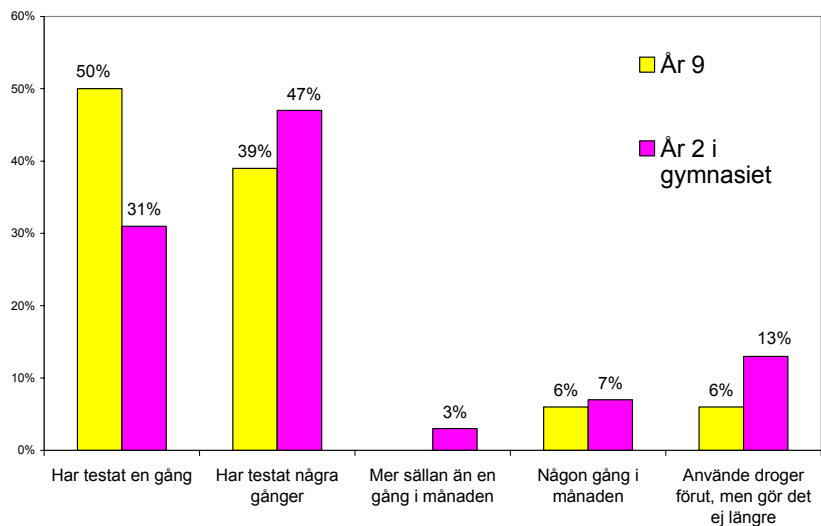

Diagram 6:7
Hur ofta använder du narkotiska preparat? Per årskurs.

Sett till tjejer och killar, är det fler killar än tjejer som uppger att de *använder narkotiska preparat mer sällan än en gång i månaden* eller *någon gång i månaden*, men något fler tjejer än killar som uppger att de *har testat narkotiska preparat en eller några gånger* (se diagram 6:8).

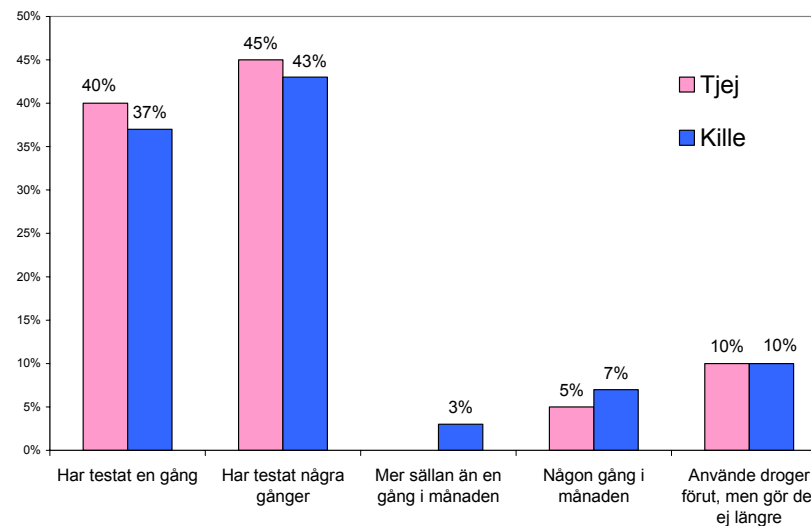

Diagram 6:8
Hur ofta använder du narkotiska preparat? Per kön.

Var får man tag på narkotiska preparat?

Det är 26% av ungdomarna som svarar att de *känner någon person som de skulle kunna köpa narkotiska preparat av*. 19% av ungdomarna i årskurs 9 och 33% av ungdomarna i årskurs 2 i gymnasiet uppger att de *känner någon person som de skulle kunna köpa narkotiska preparat av*.

Det är fler bland tjejerna i årskurs 9 jämfört med killarna i samma årskurs som uppger att de *känner någon person som de skulle kunna köpa narkotiska preparat av* (se tabell 6:2).

Årskurs	Tjejer	Killar	Totalt
Årskurs 9	23%	16%	19%
Årskurs 2 i gymnasiet	30%	36%	33%

Tabell 6:2

Känner du till någon person som du skulle kunna köpa narkotika av? Per födelseår och kön.

Bland de ungdomar som uppgett att de har använt narkotiska preparat har främst *via kontakter* (49%), *blev bjuden* (37%) och *hos vänner* (18%) angetts till var de skaffade de narkotiska preparaten någonstans (se diagram 6:9).

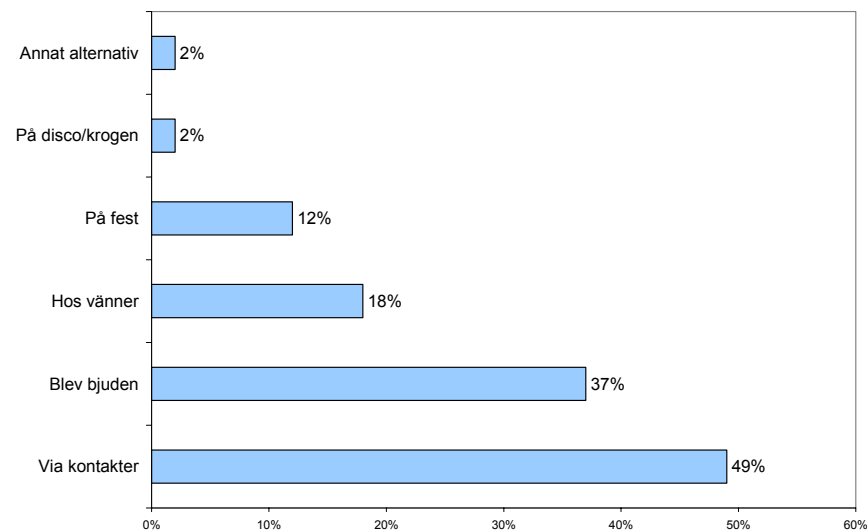

Diagram 6:9

Var skaffade du de narkotiska preparaten någonstans? Då frågan är en flervalsfråga utgör svarsalternativen mer än 100%. *Annat alternativ* utgörs av enskilda, sporadiska svar som exempelvis: *av min syster*.

Varför testa eller bruka?

Testa narkotiska preparat

De ungdomar som uppger att de har använt narkotiska preparat uppger olika anledningar till varför de har *testat* att ta preparaten. Den vanligaste anledningen är att de *ville veta hur det var* (58%), följt av *vet inte* (10%).

Anledningar	Totalt
Ville veta hur det var	58%
Vet inte	10%
Kul grej	8%
För att jag mår dåligt	8%
Skönt	8%
För att jag ville	5%
Kompisar	5%

Tabell 6:3
Hur kommer det sig att du har testat narkotiska preparat?
På grund av avrundning blir summan ej 100%

Bruka narkotiska preparat

Bland dem som angett att de använder narkotiska preparat oftare än att "ha testat några gånger" (inklusive dem som svarat att de använde droger förut men gör det ej längre) har man angett följande olika anledningar till varför man använder narkotiska preparat: *nyfikenhet, för att det är skönt* samt *vet ej*.

Då gruppen som angett att de *använder* narkotiska preparat baseras på ett fåtal individer är det vanskligt att dra några slutsatser om gruppen då enskilda personers beteenden får för stor påverkan. Betrakta uppräkningsen som en bild av hur verkligheten ser ut.

Alkoholpåverkan vid test av narkotika

Det finns en allmän föreställning om att de flesta som prövar narkotika är onyktra i samband med att de gör det. Undersökningen visar dock inte på att det finns ett sådant samband. Av dem som testat eller brukar narkotiska preparat uppger cirka en tredjedel (34%) att de var alkoholpåverkade när de prövade att ta narkotiska preparat. I 2004 års undersökning uppgav 20% att de var alkoholpåverkade när de prövade att ta narkotiska preparat.

Vi anser att denna allmänna föreställning är ett felaktigt samband som fortlever. Vi har aldrig sett att det skulle finnas ett samband mellan alkohol och test av narkotika i någon av våra tidigare genomförda ANT-undersökningar. Lika lite som det finns en koppling mellan alkohol och test av narkotika finns det något samband mellan rökning och test av narkotika. Däremot kan det mycket väl vara så att de personer som har ett sk *riskbeteende*, har större fallenhet för att prova/bruka tobak, alkohol och narkotika. Sambandet ligger i ungdomarnas benägenhet att utsätta sig för risker, inte i det faktum att de har testat alkohol, tobak eller narkotika.

Är någon medveten om att du har tagit narkotiska preparat?

Bland de ungdomar som uppger att de har testat att ta narkotiska preparat uppger 90% att en eller flera personer är medvetna om att de har tagit narkotiska preparat och 10% att ingen är medveten om att de har tagit narkotiska preparat.

Det är, procentuellt sett, en större andel bland ungdomarna i årskurs 2 i gymnasiet än i årskurs 9, som har använt narkotiska preparat i någon omfattning, som uppger att någon är medveten om att de har tagit narkotiska preparat (94% resp 83%).

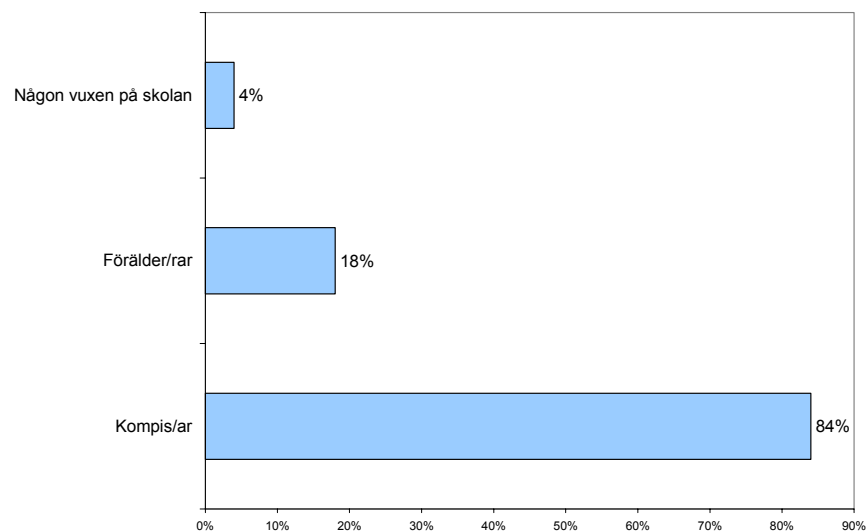

Diagram 6:10

Är någon medveten om att du har tagit narkotiska preparat? Då frågan är en flervalsfråga utgör svarsalternativen mer än 100%.

Bland dem som har uppgett att en eller flera personer är medvetna om att de har tagit narkotiska preparat har 84% uppgett *kompisar*, 18% *föräldrar* och 4% att *någon vuxen på skolan* är medvetna om att de har tagit narkotiska preparat (se diagram 6:10).

7

Sniffning

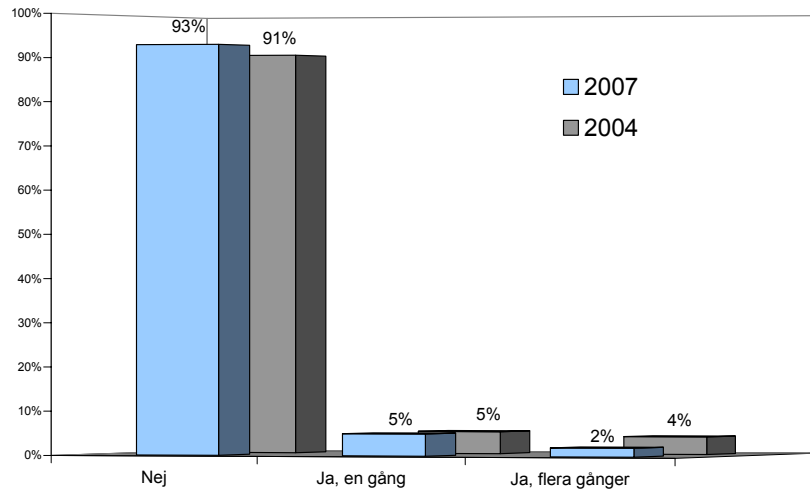

Diagram 7:1
Har du någon gång provat att sniffa? Jämförelse med 2004 års undersökning.

7% (58 personer) av ungdomarna i undersökningen (årskurs 9 och årskurs 2 i gymnasiet) uppger att de har provat att sniffa. I 2004 års undersökning uppgav 9% av ungdomarna att de hade provat att sniffa (se diagram 7:1).

Bland dem som har provat att sniffa en eller flera gånger uppger 17% att de har *provat flera olika preparat*, 35% uppger att de har testat *bensin*, 29% uppger att de har provat *lim*, 17% att de har testat *tändargas* och 2% uppger att de har testat att *sniffa annat*.

Jämförelse med rikssnitt

Bland de ungdomar som går i årskurs 9 i Vänersborgs kommun, uppger 9% av tjejerna och 6% av killarna i undersökningen att de har sniffat. I jämförelse med resultaten från CANs riksundersökning¹³ ligger tjejerna i årskurs 9 i Vänersborgs kommun något över och killarna i årskurs 9 något under riksnittet (se diagram 7:2).

Bland de ungdomar som går i årskurs 2 i gymnasiet i Vänersborgs kommun, uppger 5% av tjejerna och 11% av killarna i undersökningen att de har sniffat (se diagram 7:2). I jämförelse med CANs riksundersökning ligger ungdomarna i årskurs 2 runt riksnittet för tjejer och 3 procentenheter över genomsnittet när det gäller killar.

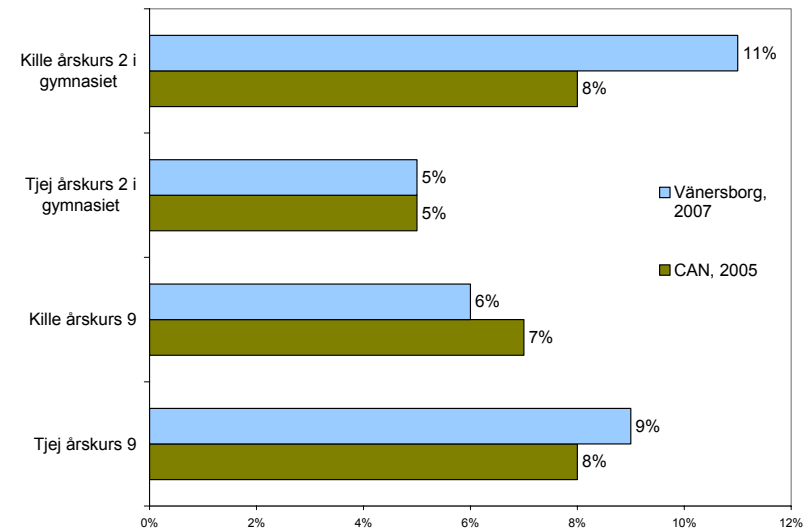

Diagram 7:2
Jämförande statistik mellan antal ungdomar som någon gång har testat att sniffa i Vänersborgs kommun och riksundersökning CAN, 2005. Den övre stapelraden representerar Vänersborg och den undre raden representerar riksvärden enligt CAN.

¹³ Skolelevs drogvanor 2005. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN. Rapport nr 90.

8

Dopningspreparat

2% av ungdomarna i Vänersborgs kommun uppger att de har testat att ta dopningspreparat. I 2004 års undersökning uppgav 1% att de hade testat att ta dopningspreparat.

Eftersom gruppen som har testat att ta dopningspreparat är så liten (16 personer uppger att de har testat dopningspreparat), är det väldigt vanskligt att dra några slutsatser då enskilda personers beteenden får för stor påverkan.

Bland de ungdomar som går i årskurs 9 i Vänersborgs kommun, uppger 1% av tjejerna och 1% av killarna i undersökningen att de har testat dopningspreparat (se diagram 8:1). I jämförelse med resultaten från CANs riksundersökning¹⁴ ligger ungdomarna i Vänersborgs kommun på riksnittet för tjejer respektive något under riksnittet för killar.

¹⁴ Skolelevs drogvanor 2005. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN. Rapport nr 90.

Bland de ungdomar som går i årskurs 2 i gymnasiet i Vänersborgs kommun, uppger 2% av tjejerna och 4% av killarna i undersökningen att de har testat dopningspreparat (se diagram 8:1).

I jämförelse med CANs riksundersökning som visar att 1% av tjejerna och 2% av killarna i årskurs 2 i gymnasiet har testat dopningspreparat, så ligger ungdomarna i Vänersborgs kommun över riksnittet främst när det gäller killar, men även när det gäller tjejer.

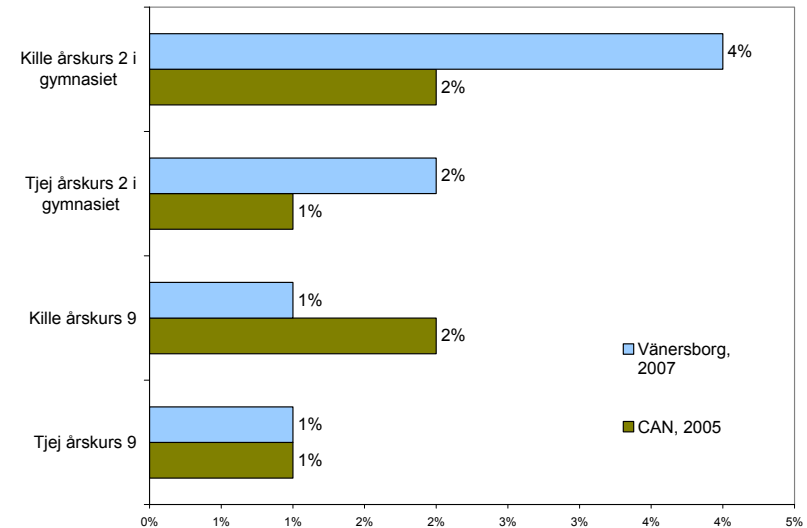

Diagram 8:1

Jämförande statistik mellan antal ungdomar som någon gång har testat dopningspreparat i Vänersborgs kommun och riksundersökning CAN, 2005. Den övre stapelraden representerar Vänersborg och den undre raden representerar riksvärden enligt CAN.

9

Relationer

Relationer till kompisar

Undersökningen visar att 86% av ungdomarna umgås med kompisar *några gånger i veckan* eller oftare på sin fritid och 15% av ungdomarna umgås med kompisar på sin fritid *bara på helgerna* eller *mer sällan*. Jämfört med 2004 års siffror syns en tendens att det är något färre som umgås med kompisar *dagligen* och något fler som *någon gång i veckan* umgås med kompisar.

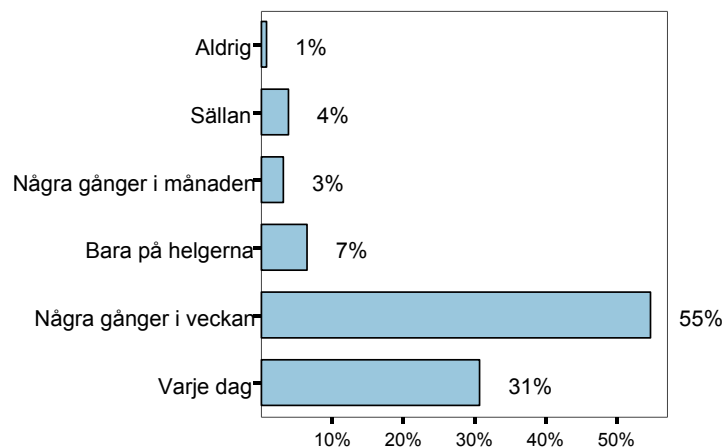

Diagram 9:1

Hur ofta träffar du kompisar på din fritid utanför skolan?

Samtliga ungdomar i undersökningen. På grund av avrundning blir summan ej 100%.

Den grupp som sammanslaget mest frekvent träffar sina kompisar i intervallet *varje dag* till *några gånger i veckan* är killar i årskurs 9 (89%). Skillnaden är dock inte så stor, se tabell 9:3. Tjejer i årskurs 9 är de som minst frekvent träffar sina kompisar i intervallet *varje dag* till *några gånger i veckan* (82% av tjejerna gör detta).

	Ar 9		Ar 2 i gymnasiet	
	Tjej	Kille	Tjej	Kille
Varje dag	31% ↑+4%	34% ↓-13%	18% ↓-2%	38% ↑+1%
Några gånger i veckan	51% ↓-3%	55% ↑+17%	66% ↑+11%	48% ↓-1%
Bara på helgerna	9% ↓-1%	3% ↓-2%	9% ↔	6% ↔
Några gånger i månaden	4% ↔	1% ↓-5%	5% ↓-1%	4% ↔
Sällan	5% ↑+1%	5% ↑+2%	2% ↓-5%	2% ↓-1%
Aldrig	--- ↓-1%	1% ↔	1% ↓-1%	2% ↑+1%

Tabell 9:1

Hur ofta träffar du kompisar på din fritid utanför skolan? Per årskurs och kön.

Förändring gentemot 2004 års undersökning ↓ = sänkning, ↑ = höjning, ↔ = oförändrat.

Relation till vuxna

17% av tjejerna i årskurs 9 och 14% av tjejerna i årskurs 2 i gymnasiet upplever att de inte har någon vuxen som de känner att de kan anförtro sig till om de har problem.

11% av killarna i årskurs 9 och 16% av killarna i årskurs 2 i gymnasiet upplever att de inte har någon vuxen som de känner att de kan anförtro sig till om de har problem.

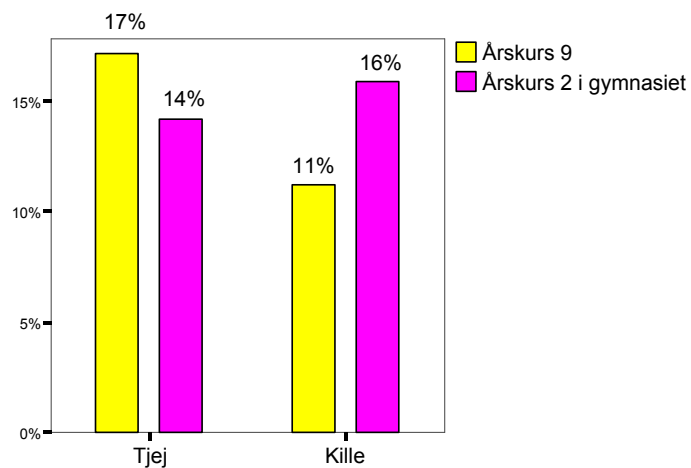

Diagram 9:2
Saknar någon vuxen som de kan anförtro sig till. Per årskurs & kön.

Av dem som upplever att de har en vuxen som de har förtroende inför, uppger de flesta av både killarna och tjejerna att de vänder sig till någon av eller till båda sina *föräldrar*. På andra plats vänder sig tjejer i årskurs 9 och tjejer och killar i årskurs 2 på gymnasiet till *annan vuxen*. Killar i årskurs 9 vänder sig istället till annan släkting, se diagram 9:3-9:4.

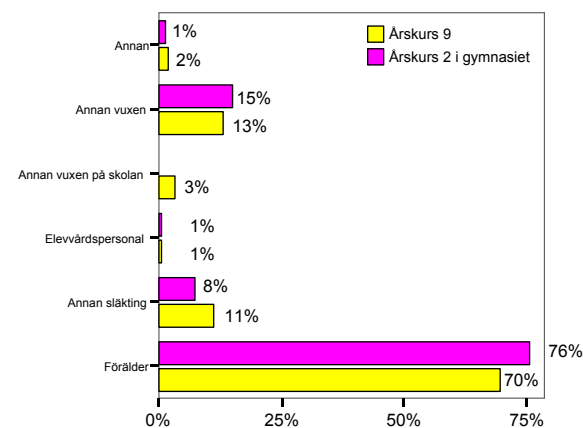

Diagram 9:3
Vem anförtro du dig till, enligt tjejer. Per årskurs.

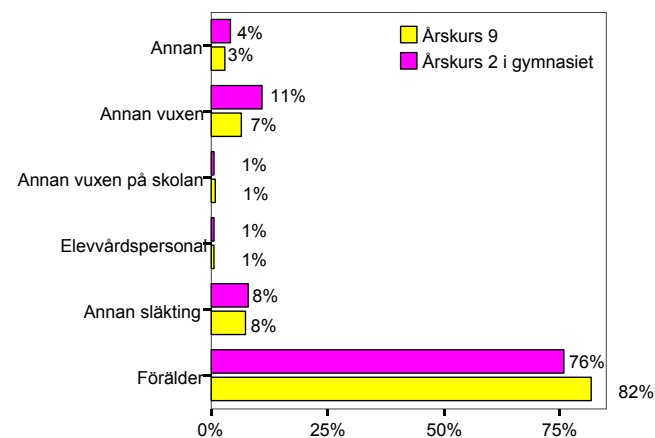

Diagram 9:4
Vem anförtro du dig till, enligt killar. Per årskurs.

Jämnårig som man kan vända sig till

92% av tjejerna i årskurs 9 och 97% av tjejerna i årskurs 2 på gymnasiet har någon kompis som de kan vända sig till. Bland killarna är det 91% av killarna i årskurs 9 och 92% av killarna i årskurs 2 på gymnasiet som har en kompis som de kan vända sig till.

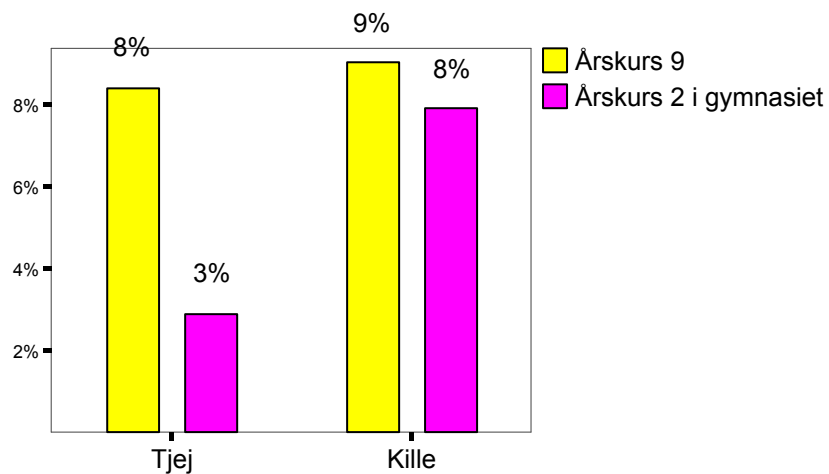

Diagram 9:5

Saknar jämnårig kompis i åldern 12-20 år som de kan anförtro dig till? Per årskurs och kön.

Nästan 2% har ingen, vare sig kompis eller någon vuxen, som de kan anförtro sig till. Situationen är ungefär densamma oberoende av kön eller ålder.

10

Bil- och mopedkörning i samband med bruk av alkohol och narkotika

22% av ungdomarna uppger att de har åkt bil med någon alkohol- eller narkotikapåverkad förare (se tabell 10:1). Det är något fler killar än tjejer som har åkt bil med någon alkohol- eller narkotikapåverkad förare (se tabell 10:2).

19% uppger att de själva har kört moped eller bil alkohol- eller narkotikapåverkade (se tabell 10:1). Vanligast är det bland killar i årskurs 2 i gymnasiet, där 40% uppger att de gjort det (se tabell 10:2).

2% tycker att det är okej att köra bil eller moped med narkotika eller alkohol i kroppen (se tabell 10:1). För ungdomar i årskurs 9 skiljer det sig inte åt per kön för denna fråga, det gör det däremot för ungdomar i årskurs 2 i gymnasiet, där ingen av tjejerna och 4% av killarna i årskurs 2 i gymnasiet anser att det är okej att köra bil eller moped med narkotika eller alkohol i kroppen (se tabell 10:2).

	2007
Har åkt bil med någon alkohol- eller narkotikapåverkad förare	22% ↑+3%
Har själv kört bil narkotikapåverkad eller med alkohol i kroppen	19% ↓-1%
Tycker att det är okej att köra bil/moped narkotikapåverkad eller med alkohol i kroppen	2% ↓-2%

Tabell 10:1

Jämförelse mellan Vänersborgs drogvaneundersökningar från 2007 och 2004. Förändring gentemot 2004 års undersökning ↓ = sänkning, ↑ = höjning, ↔ = oförändrat.

	Årskurs 9		Årskurs 2 i gymnasiet	
	Tjej	Kille	Tjej	Kille
Har åkt bil med någon alkohol- eller narkotikapåverkad förare	16% ↑+3%	17% ↓-2%	27% ↔	31% ↑+9%
Har själv kört bil narkotikapåverkad eller med alkohol i kroppen	11% ↑+8%	13% ↓-11%	12% ↓-8%	40% ↑+7%
Tycker att det är okej att köra bil/moped narkotikapåverkad eller med alkohol i kroppen	2% ↓-1%	2% ↓-4%	--- ↓-1%	4% ↓-1%

Tabell 10:2

Bil- och mopedkörning i samband med alkohol och narkotika Per årskurs och kön. Förändring gentemot 2004 års undersökning ↓ = sänkning, ↑ = höjning, ↔ = oförändrat.

Jämförelse med 2004 års undersökning

När det gäller frågan om att ha åkt med någon påverkad förare ligger årets siffror något över föregående undersökning (se tabell 10:1). Framförallt killar i årskurs 2 i gymnasiet har ökat jämfört med 2004 års undersökning (se tabell 10:2).

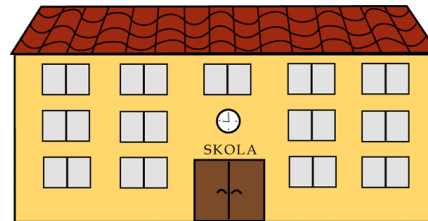
I jämförelse med 2004 års undersökning ligger årets siffror något under föregående undersökning för frågan om att själv ha kört påverkad (se tabell 10:1). Ser vi dock per kön och årskurs kan vi notera att för denna fråga har värdena för tjejer i årskurs 9 och killar i årskurs 2 i gymnasiet ökat medan värdena för killar i årskurs 9 och tjejer i årskurs 2 i gymnasiet har minskat (se tabell 10:2).

När det gäller *attitydfrågan*, det vill säga om man tycker att det är okej att köra påverkad, ligger årets siffror något under 2004 års undersökning.

11

Skola

I årets ANT-undersökning ställs det 8 frågor som direkt har med skolan att göra. De handlar om *trivsel* i skolan, *trygghet* i skolan, *mobbning*, *skolk* och *ANT- undervisning*.

Trivsel i skolan

88% av ungdomarna trivs *bra eller mycket bra* på sin skola, 10% *varken trivs eller vantrivs*, medan 3% trivs *dåligt eller mycket dåligt* på sin skola.

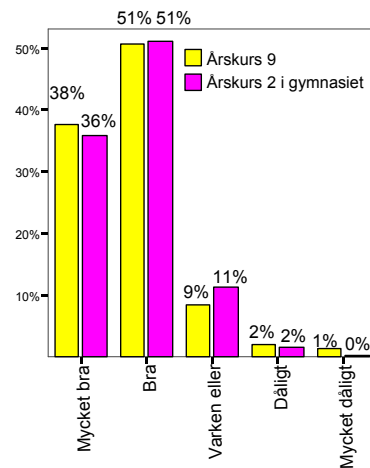

Diagram 11:1
Trivsel i skolan. Per årskurs.

Jämfört med 2004 är det 5 procentenheter fler som trivs *bra eller mycket bra* på sin skola i årets undersökning. Det är också 1 procentenhet högre andel som trivs *dåligt eller mycket dåligt* på sin skola jämfört med 2004.

Jämfört med 2002 års undersökning visar årets värden på en mycket positiv trend, 2004 var det endast 75% av eleverna i årskurs 9 som uppgav att de trivdes i skolan.

Kön och årskurs	Trivs bra eller mycket bra	Varken eller	Trivs dåligt eller mycket dåligt
Tjejer i år 9	87% ↑+2	10% ↓-2	3% ⇔
Killar i år 9	89% ↑+12	8% ↓-12	3% ↑+1
Tjejer i år 2 i gymnasiet	88% ⇔	11% ↑+1	<1% ↑+1
Killar i år 2 i gymnasiet	86% ↑+1	11% ↓-1	3% ⇔

Tabell 11:1
Trivsel på skolan i Vänersborg. Per kön och årskurs.

Bäst trivs killar i årskurs 9 i skolan, här har det också skett bäst utveckling gällande trivsel sedan 2004 års undersökning, se tabell 11:1.

Jämfört med CANs riksundersökning (2005)¹⁵ visar Vänersborg på mycket bra värden för år 9. Speciellt gällande gruppen som trivs *dåligt eller mycket dåligt*. Jämförbar data från CAN för årskurs 2 i gymnasiet saknas.

Kön och årskurs Riksvärden från CAN	Trivs bra eller mycket bra	Varken eller	Trivs dåligt eller mycket dåligt
Tjejer i år 9	77%	15%	7%
Killar i år 9	79%	14%	6%

Tabell 11:2
CAN:s riksvärden gällande trivsel i skolan 2005. Per kön och årskurs.

Bland gruppen som skolkar är det fler som inte trivs i skolan än i gruppen som inte skolkar.

¹⁵ Skolelevs drogvanor 2005. Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN. Rapport nr 90.

Upplevelsen av trygghet i skolan

96% av eleverna känner sig trygga i skolan. Tjejer i årskurs 9 är den grupp som känner sig minst trygg i skolan (94% vs 96%), se diagram 11:2.

De 6% av tjejerna i årskurs 9 som svarat att de inte upplever sig trygga i skolan motsvara 11 stycken tjejer. Totalt för årskurs 9 är det 19 elever som svarat att de inte upplever sig trygga när de är i skolan och 14 elever i årskurs 2 på gymnasiet som svarat att de inte upplever sig trygga i skolan.

I 2004 års undersökning var det totalt 93% av eleverna som kände sig trygga i skolan, fördelat på 93% av tjejerna och 91% av killarna i årskurs 9 och 92% av tjejerna och 95% av killarna i årskurs 2 i gymnasiet.

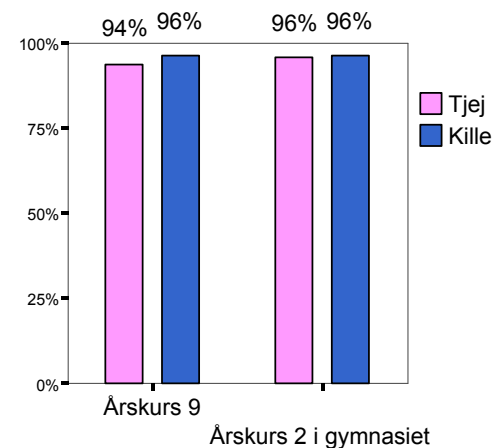

Diagram 11:2
Känner du dig trygg på skolan. Per kön och årskurs.

Ser vi till samband mellan om eleverna svarat att de har blivit utsatt för mobbning den senaste månaden och trygghet finns en tydlig korrelering.

Mobbning

11% av tjejerna i årskurs 9 och 7% av killarna i årskurs 9 har blivit utsatta för mobbning under den senaste månaden och 3% av tjejerna i årskurs 2 i gymnasiet och 5% av killarna i årskurs 2 i gymnasiet har blivit utsatta för mobbning under den senaste månaden. Mobbning kan exempelvis vara att man blivit utsatt för slag, utsatts för ryktesspridning eller blivit utfryst.

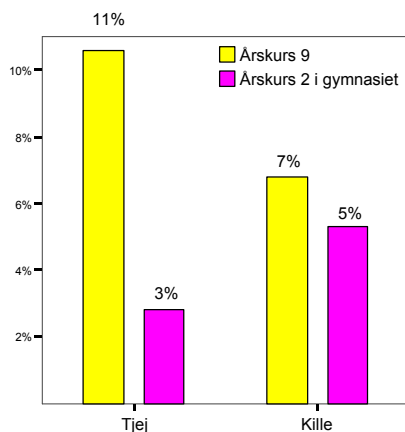

Diagram 11:3
Har du blivit utsatt för mobbning under den senaste månaden?

Från och med 1 april 2007 gäller en skärpt lag gällande förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling i alla verksamheter som omfattas av skollagen. Det är förbjudet för skolans rektor eller annan personal att fatta beslut som innebär att barn eller elever utsätts för någon form av kränkande behandling. Skolan ska också övervaka att inte barn eller elever utsätter varandra för kränkande behandling.

Bland dem som blivit mobbade svarar tjejer i årskurs 9 att de framförallt blir mobbade av *klasskamrat* och *annan elev* på skolan (47% och 37%) medan killar i årskurs 9 upplever att de blir mobbade av *klasskamrat* och *lärare* på skolan (41% och 35%).

Av dem som har blivit mobbade svarar tjejer i årskurs 2 på gymnasiet att de främst upplever att de har blivit mobbade av *annan elev* på skolan och *annan jämnårig* (60% och 40%). Killar i årskurs 2 på gymnasiet upplever att de främst blir mobbade av *klasskamrat* och *annan elev* på skolan och därefter av lärare (33%, 33% och 22%).

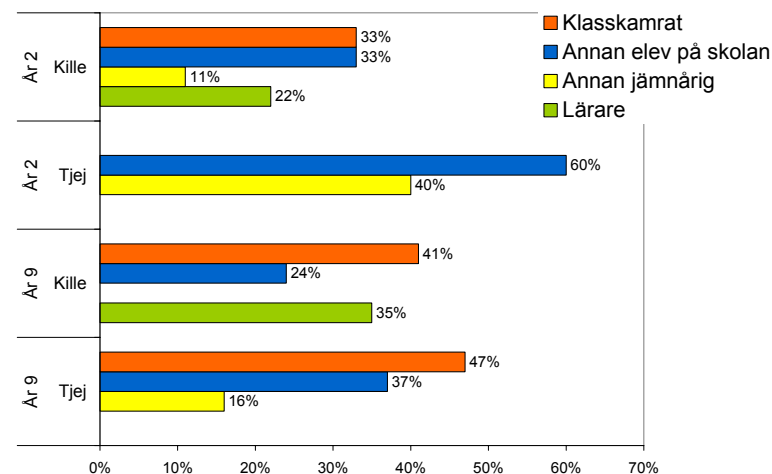

Diagram 11:4
Av vem eller vilka har du blivit utsatt för mobbning? Bland dem som blivit utsatta för mobbning.

Ser vi till skillnader skolor emellan när det gäller mobbning så skiljer det sig från 4% till 20%, se diagram 11:5. På flera av skolorna upplever framförallt killar att de blivit mobbade av lärare, vilket är helt oacceptabelt.

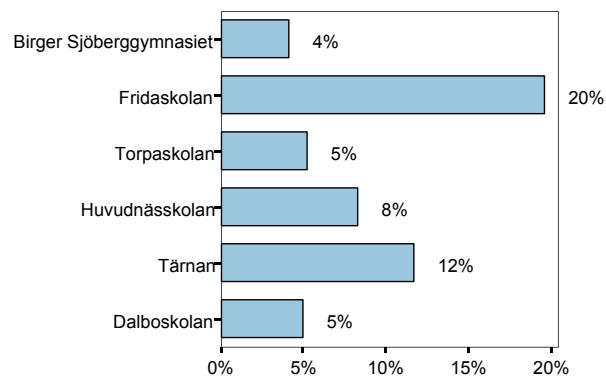

Diagram 11:5
Antal procent av elever som upplevt att de blivit mobbade under den senaste månaden. Redovisat per skola. Obs! Fridaskolan utgörs endast av 46 besvarande elever.

Skolk

12% av eleverna i årskurs 9 och 24% av eleverna i årskurs 2 i gymnasiet skolkar oftare än var 14:e dag. Det är något vanligare att killar skolkar än tjejer (19% vs 16%). Det skiljer sig också ganska mycket mellan de olika skolorna i Vänersborg. Som lägst är det 6% som skolkar oftare än vad 14:e dag och som högst är det 20% som skolkar oftare än vad 14:e dag.

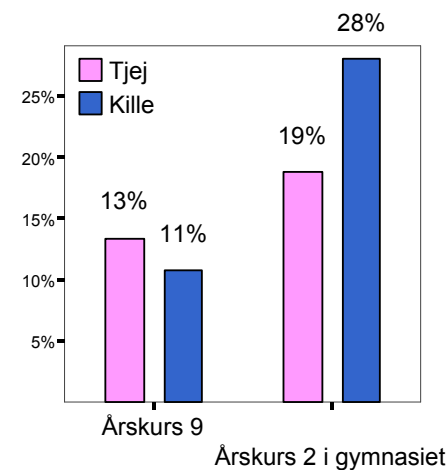

Diagram 11:6
Andel elever som skolkar oftare än var 14:e dag. Per årskurs och kön.

I CANs riksundersökning (2005) uppgav 47% av killarna och 50% av tjejerna i årskurs 9 i Sverige att de brukar skolka. 10% av pojkarna och 11% av tjejerna angav att de brukar skolka 2-3 gånger i månaden, en gång i veckan eller flera gånger i veckan.

Anledning till skolk i år 9

Som anledning till att de skolkar anger eleverna i årskurs 9 främst: *orkar inte* (63% av tjejerna vs 41% av killarna), *det är tråkigt i skolan* (11% av tjejerna vs 24% av killarna), *skoltrött* (11% av tjejerna vs 24% av killarna), se diagram 10:9. Det är endast tjejer (5%) som har angett *dåliga lärare* som anledning till skolk.

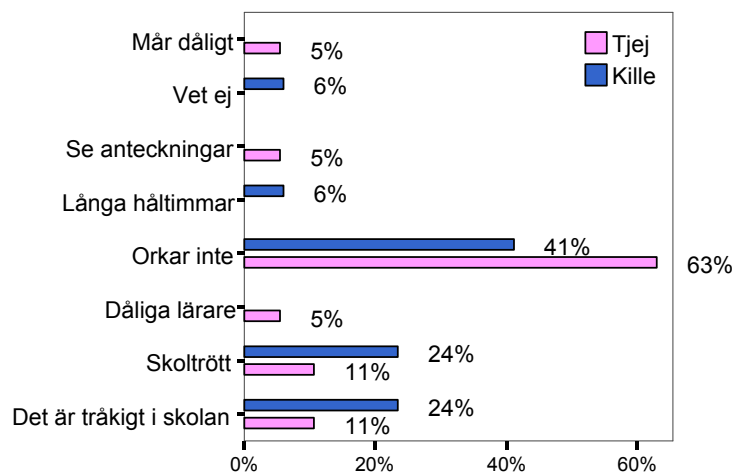

Diagram 11:7

Anledning till att ungdomar i årskurs 9 skolkar. Per kön. I *se anteckningar* finns olika kommentarer som exempelvis: *Jag tycker inte om idrott och för höga förväntningar av lärare.*

Anledning till skolk i år 2 på gymnasiet

Som anledning till att de skolkar anger eleverna i årskurs 2 i gymnasiet främst: *orkar inte* (55% av tjejerna vs 45% av killarna), *skoltrött* (10% av tjejerna vs 15% av killarna), eller att *det är tråkigt i skolan* (3% av tjejerna vs 8% av killarna). Tjejer svarar också att de *mår dåligt* som orsak till skolk 3%.

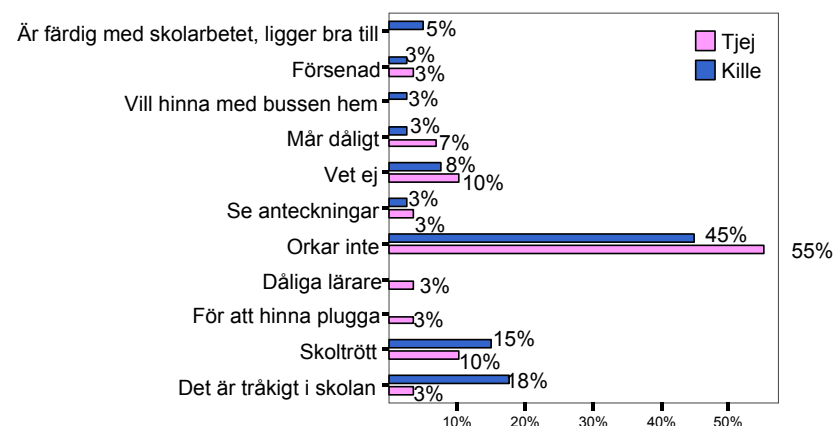

Diagram 11:8

Anledning till att ungdomar i årskurs 2 i gymnasiet skolkar. Per kön. I *se anteckningar* nämns olika kommentarer som exempelvis: *Tar sovborgon eller går hem lite tidigare.*

Vi vill mycket noga betona det felaktiga i att se *skolk* och *vantrivsel i skolan* som ett tecken på ett asocialt beteende (brist på anpassningsförmåga). Än mer felaktiga blir dessa analyser och slutsatser när samband görs mellan exempelvis *skolk* och *vantrivsel i skolan* och ett ökat nyttjande av alkohol och narkotika. Som vi ser det är det inte elevens agerande (*ex skolkning*) utan kontexten runt eleven som ska belysas. Kontexten är orsaken till elevens agerande och agerandet är oftast bara ett symptom eller en reaktion på att något är fel i strukturen runt eleven.

ANT-undervisning i skolan

ANT-undervisning läsåret 2006-2007

66% av eleverna i årskurs 9 och 72% av eleverna i årskurs 2 på gymnasiet har haft alkohol-, narkotika- och tobaksundervisning (ANT-undervisning) det här läsåret.

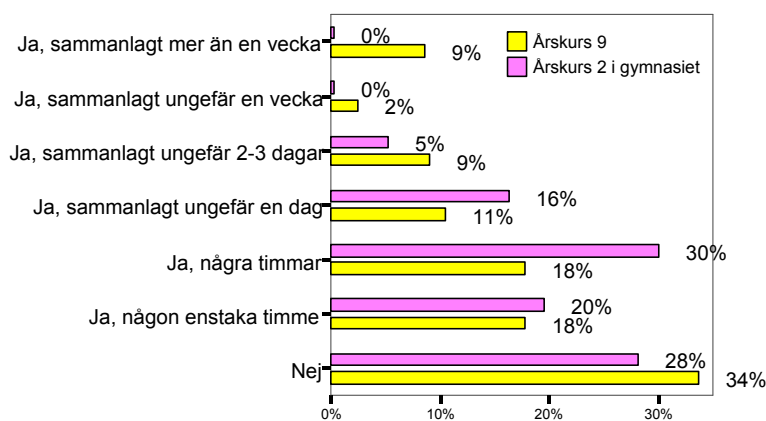

Diagram 11:9

Har du haft någon ANT-undervisning det här läsåret? Per årskurs.

Riksvärden för ANT-undervisning

Alkohol-, narkotika- och tobaksundervisning (ANT-undervisning) på skolan kan ske inom ramen för olika ämnen och, enligt CAN¹⁶, finns det inte några detaljerade föreskrifter om innehållet eller antal timmar. CAN har över tid mätt elevernas inställning till undervisningen samt hur mycket undervisning som ges (årskurs 9). I 2005 års CAN-undersökning uppgav 41% av killarna och 45% av tjejerna i årskurs 9 att de inte haft någon ANT-undervisning.

¹⁶ Skolelevens drogvanor 2003. Thomas Hvitfeldt, Barbra Andersson, Björn Hibell. CAN, Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Rapport nr 77.

Kvalitet på ANT-undervisning

56% tycker att ANT-undervisningen har varit *bra* eller *mycket bra*. Detta är en ökning med 3 procentenheter sedan 2004 års undersökning.

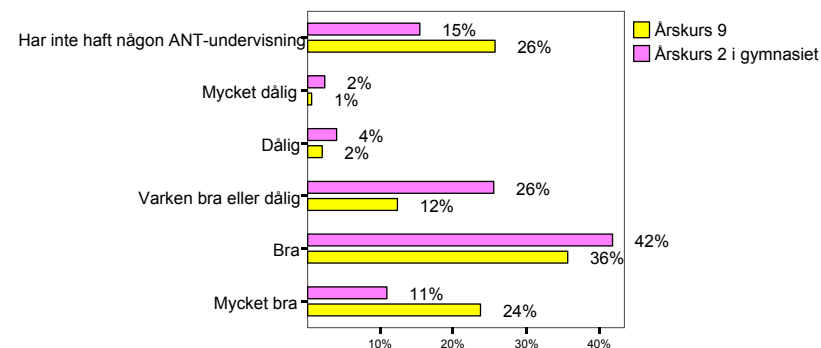

Diagram 11:10

Tycker du att ANT-undervisningen har varit bra eller dålig? Per årskurs.

Jämförs årskurs 9 och årskurs 2 i gymnasiet, är det fler, procentuellt sett, i årskurs 9 än i årskurs 2 i gymnasiet som tycker att ANT-undervisningen har varit i intervallet *bra* eller *mycket bra* (60% respektive 53%).

Vi kan se att det finns en korrelation till skolorna, om eleverna har svarat att de *inte haft* ANT-undervisning och om de har svarat att ANT-undervisningen har varit *mycket bra*.

Upplevs Vänersborgs centrum som en trygg plats?

Mer än hälften, 61%, av ungdomarna upplever Vänersborg centrum som *en ganska eller mycket trygg plats*, kvällstid. Jämfört med 2004 är det lika många, procentuellt sett, som upplever sig trygga eller otrygga kvällstid. Det är däremot färre som upplever Vänersborg centrum som en *mycket trygg plats*, kvällstid (13% 2007 vs 16% 2004) och fler som upplever den som en *ganska trygg plats*, kvällstid (48% 2007 vs 45% 2004).

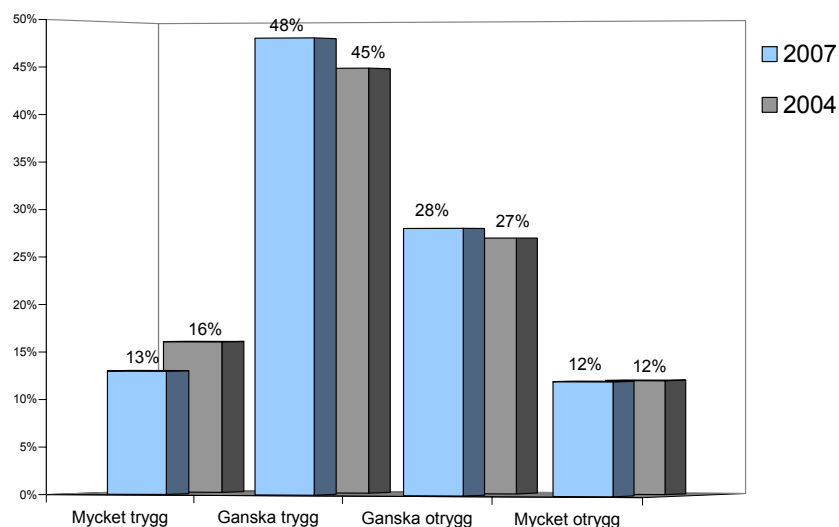

Diagram 11:11

Upplevelsen av Vänersborgs centrum som en trygg eller otrygg plats, kvällstid. Jämförelse med 2004 års undersökning.

Nästan dubbelt så många killar än tjejer (procentuellt sett) upplever Vänersborg centrum som en trygg plats kvällstid. Utvecklingen sedan 2004 är att det är fler, procentuellt sett, av både tjejer och killar i gymnasiet år 2 som upplever Vänersborgs centrum som en mer otrygg plats. För killar i årskurs 9 har utveckling gått tvärtom, då det är fler som upplever centrum som en tryggare plats än jämfört med 2004.

Kön och årskurs	Mycket trygg – trygg	Ganska otrygg – mycket otrygg
Tjejer i år 9	39% ↔	61% ↔
Killar i år 9	76% ↑+5	24% ↓-5
Tjejer i år 2 i gymnasiet	43% ↓ -6	57% ↑ +6
Killar i år 2 i gymnasiet	78% ↓ -4	22% ↑+4

Tabell 11:3

Upplevelsen av Vänersborgs centrum som en trygg eller otrygg plats, kvällstid. Per kön och årskurs.

12

Reflektioner

Vi avser i detta kapitel att sammanfatta vissa delar av rapporten och ytterligare reflektera runt resultatet av undersökningen.

Jämförande diagram

Vi har i nedanstående diagram valt att belysa hur många som dricker, röker osv, alltså den negativa bilden. Många av följande faktorer ser bra ut för Vänersborgs kommun, men för det preventiva arbetet och för att kunna rikta insatser mot rätt områden ser vi att det finns en poäng med att belysa bruk, missbruk och faktorer som kan skapa negativa spiraler.

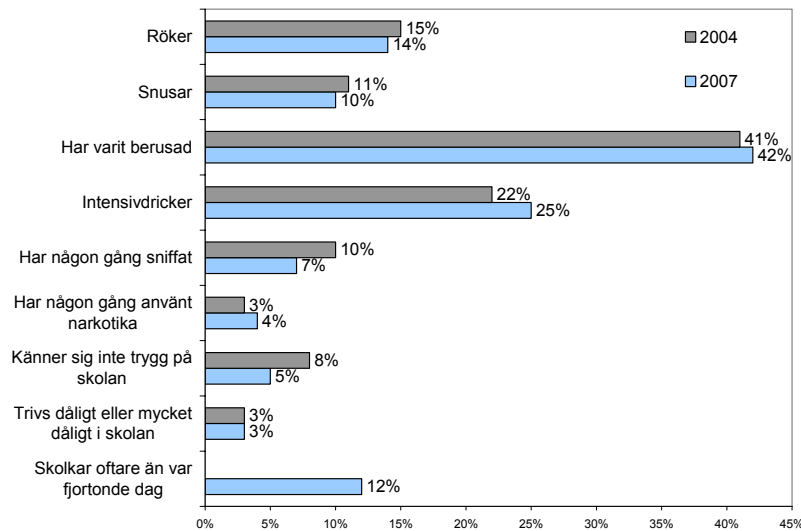

Diagram 12:1

Sammanställning för årskurs 9. Jämförelse med 2004 års undersökning.

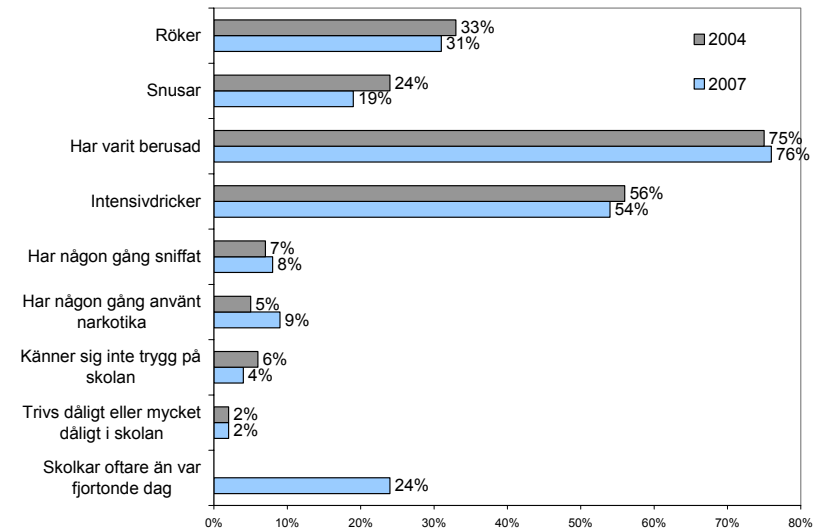

Diagram 12:2

Sammanställning för årskurs 2 i gymnasiet. Jämförelse med 2004 års undersökning.

Alkohol

Andelen ungdomar som har varit berusade har ökat med 1 procentenhet för respektive ungdomar i årskurs 9 och årskurs 2 i gymnasiet från 2004 års undersökning. Intensivkonsumtionen har ökat med 3 procentenheter för ungdomar i årskurs 9 och minskat med 3 procentenheter för ungdomar i årskurs 2 i gymnasiet.

Tobak

Andelen ungdomar som röker och snusar har minskat med någon eller några procentenheter sedan 2004 års undersökning. Som mest har snusandet bland ungdomar i årskurs 2 i gymnasiet minskat med 5 procentenheter.

Narkotika

Andelen ungdomar som någon gång har använt narkotika har ökat med 1 procentenhet för ungdomar i årskurs 9 och 4 procentenheter för ungdomar i årskurs 2 i gymnasiet.

Sniffning

Andelen ungdomar i årskurs 9 som *har sniffat* har minskat med 3 procentenheter och ökat med 1 procentenhet för ungdomar i årskurs 2 i gymnasiet.

Relationer

Under perioden när de går i högstadiet och gymnasiet ställs ungdomar ofta för många kniviga val och situationer på sin väg mot att bli vuxna. I den här situationen är vuxna viktiga i ungdomars värld och det är viktigt att ungdomar har någon vuxen de hyser förtroende inför och som de kan diskutera olika val och frågor med.

Därför är det tråkigt att se att så pass många ungdomar saknar någon vuxen som de kan anförtro sig till (17% av tjejerna i årskurs 9 och 16% av tjejerna i årskurs 2 i gymnasiet och 11% av killarna i årskurs 9 och 16% av killarna i årskurs 2 i gymnasiet saknar någon vuxen som de kan anförtro sig till).

Skola

I årets undersökning är det fler som trivs i skolan och fler som känner sig trygga i skolan. Vänersborg uppvisar också värden som ligger över CANs rikssnitt när det gäller trivsel i skolan.

Andelen som *skolkar oftare än var fjortonde dag* är 12% för ungdomar i årskurs 9 och 24% för ungdomar i årskurs 2 i gymnasiet. Denna fråga var dock ställd på annat sätt i 2004 års undersökning, så den går inte att jämföra med årets undersökning.

Trots att det har skett en skärpning i skollagen gällande diskriminering och annan kränkande behandling i skolan (senast 1 april 2007), ligger värdena för elever som anser sig ha blivit utsatta för mobbning för högt. 9% av ungdomarna i årskurs 9 och 4% av ungdomarna i årskurs 2 i gymnasiet uppger att de har blivit utsatta för mobbning. Något som är skrämmande är att flera av killarna, både i årskurs 9 och årskurs 2 i gymnasiet, har angett att de har blivit utsatta för mobbning av lärare.

Debutåldern

Diagrammet nedan (diagram 12:3) är tänkt att ge en helhetsbild och belyser i vilka åldersperioder som ungdomar *debuterar* med att: *dricka alkohol, bli berusade, snusa, röka en hel cigarett* samt *prova narkotiska preparat*. Vi vill på intet sätt ge indikationen att alla ungdomar omfattas av dessa linjer. Flera av ungdomarna dricker exempelvis inte alkohol eller har aldrig provat att röka.

14-15 år verkar vara en turbulent tid. De flesta ungdomar uppger att de provade tobak i någon form för första gången vid denna ålder. Det är även flest ungdomar som anger att de för första gången drack en alkoholhaltig dryck när de var 14 år samt blev berusade när de var 15 år.

Narkotiska preparat provade flest ungdomar när de var 16-17 år.

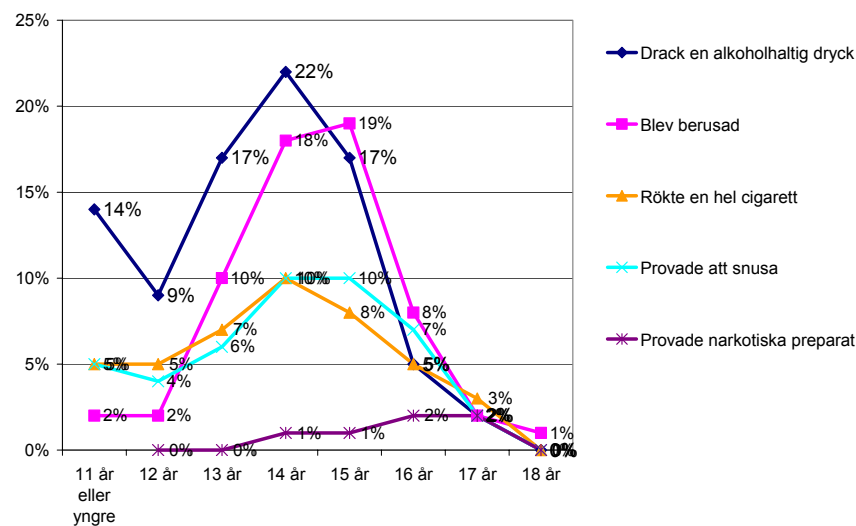

Diagram 12:3
Sammanfattande diagram över när ungdomarna i undersökningen för första gången provade på...

Skillnader för killar och tjejer

Allmän trend

Generellt sett, visar *killar i årskurs 9* och *tjejer i årskurs 2 i gymnasiet* upp bättre siffror jämfört med 2004 års undersökning.

Killar i årskurs 2 i gymnasiet visar på en ökning i brukandet jämfört med 2004, förutom när det gäller tobakskonsumtion som är betydligt lägre i år.

När det gäller *tjejer i årskurs 9* visar de genomgående högre värden i jämförelse med 2004 års undersökning.

	Tjejer år 9	Killar år 9	Tjejer år 2	Killar år 2
Har druckit <u>flera gånger</u> under de senaste 12 månaderna	↑+4	↓-9	↔	↑+1
Alkoholkonsumtion	↑+11	↓-4	↑+1	↑+2
Intensivkonsumtion	↑+13	↓-6	↓-6	↔
Tobakskonsumtion	↑+2%	↓-5%	↓-6%	↓-8%
Någon gång använt narkotika	↑+2	↑+1	↓-1%	↑+7

Tabell 12:1

Jämförelse mellan 2007 och 2004 års resultat för olika frågor. Per kön och årskurs.
↑ indikerar att värdet har ökat jämfört med 2004 års undersökning, ↓ indikerar att värdet har minskat jämfört med 2004 års undersökning, ↔ indikerar att värdet på samma nivå som det var i 2004 års undersökning.

Riskgruppstrend

Gör man en korsning för olika missbruk (har testat narkotika sett till alkoholkonsumtion och tobakskonsumtion) ser vi att det finns en mindre grupp i undersökningen som har ett mer *riskbetonat* beteende än den genomsnittlige eleven. Gruppen består av mellan 10-30 elever.

Tankar framåt

Vi tror att det bästa man kan göra för att påverka missbruk av alkohol, narkotika och tobak är att påverka ungdomarnas attityder och slutligen deras värderingar.

Med utgångspunkt från att våra värderingar skapas när man är mellan 15-25 år är det här och nu som det finns en möjlighet att lägga grunden för ungdomarnas framtida alkohol-, narkotika- och tobakskonsumtion.

Det finns två sätt att påverka ungdomarnas alkohol-, narkotika- och tobakskonsumtion. Det ena utgörs av att begränsa tillgången till alkohol, narkotika och tobak. Det andra utgörs av att påverka och lägga grunden för goda värderingar och en attityd där det inte är okej att missbruka alkohol, narkotika och tobak.

Vi tror självklart att båda vägarna behövs, men mycket tyder på att tillgängligheten till alkohol, narkotika och tobak blir större för ungdomar, vilket gör att det är viktigt att fokusera på attityd- och värderingsarbetet när det gäller alkohol, narkotika och tobak bland ungdomar.

Vi kan också se att det är viktigt att arbeta med föräldrars inställning till alkohol, narkotika och tobak (10% av föräldrar till ungdomar i årskurs 9 och 12% av ungdomarna i årskurs 2 i gymnasiet förser sina barn med alkohol).

Referenslista

Skolelevers drogvanor 2005. Thomas Hvitfeldt, Linnea Rask. CAN, Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Rapport nr 90.

Skolelevers drogvanor 2003. Thomas Hvitfeldt, Barbara Andersson, Björn Hibell. CAN, Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning. Rapport nr 77.

Undersökning om ungdomars relation till alkohol-, narkotika-, tobaks- och fritidsvanor i Vänersborgs kommun November 2004, Splitvision Research.

Om Splitvision Research

Splitvision Research är ett undersökningsföretag. Vi arbetar främst med samhälls- och marknadsundersökningar och utredningar där våra uppdragsgivare vill nå en djupare och bredare kunskap om företaget och kunder. Vi är även verksamma inom organisationskultursfrågor.

Vår specialitet som affärsantropologer är att vi kan mäta det "mjuka", hur människor tänker och vad de upplever. Vi arbetar på ett nytt sätt med kvalitativa och kvantitativa undersökningar.

I egenskap av affärsantropologer använder vi oss av etnografiska metoder som intervjuer, observation och deltagande. Ofta genomförs våra undersökningar i människors vardag. Det kan vara på plats i personers hem, på kontor, på sjukhus, i butiker eller på skolor.

De etnografiska metoderna lyfter fram människors attityder, värderingar, beteenden och de kulturella sammanhang som de ingår i.

Vi arbetar också med mer traditionella metoder som enkät- och telefonundersökningar.

Bland våra kunder finns både näringsliv och offentlig verksamhet. Vi arbetar både med korta, intensiva uppdrag och med långsiktiga strategiska projekt.

För mer information besök gärna vår webbsida:
www.splitvisionresearch.se

Ni är även varmt välkomna att kontakta oss:
Göteborgskontoret: 031-707 41 00
Stockholmskontoret: 08-55 24 24 70

Nancy Aponno
Telefon: 0730-39 78 33
E-post: nancy@splitvisionresearch.se

Jonas Modin
Telefon: 0702-24 24 70
E-post: jonas@splitvisionresearch.se

Bilaga 1 Drogvaneundersökning 2007

Skriv **inte** namn på enkäten, du svarar anonymt!

Det är viktigt att du besvarar **hela** enkäten. Om inte annat anges ska frågorna besvaras med endast ett alternativ. Välj det svar som passar bäst. Ditt enkätsvar är viktigt för resultatet av undersökningen!

Frågor om dig

1. Är du tjej eller kille?	☐ Tjej [1]	☐ Kille [2]		
2. Vilken årskurs går du i?	☐ Årskurs 9 [1]	☐ Årskurs 2 i gymnasiet [2]		
3. Vilken skola går du på?	☐ Dalboskolan [1]	☐ Tärnan [2]	☐ Huvudnäs-skolan [3]	☐ Torpaskolan [4]
	☐ Fridaskolan [5]	☐ Birger Sjöberggymnasiet [6]		
4. Vilken kommun bor du i? Endast för gymnasieelever.	☐ Vänersborg [1]	☐ Annan kommun: _____ [2]		
5. Hur ofta träffar du kompisar på din fritid utanför skolan?	☐ Varje dag [1]	☐ Några gånger i veckan [2]	☐ Bara på helgerna [3]	☐ Några gånger i månaden [4]
	☐ Sällan [5]	☐ Aldrig [6]		
6. Finns det någon vuxen som du känner förtroende inför, som du skulle kunna vända dig till om du har problem?	☐ Ja [1] (Gå vidare till fråga 7)	☐ Nej [2] (Gå vidare till fråga 8)		
7. Om ja, vem vänder du dig främst till? Välj ett alternativ!	☐ Förälder [1]	☐ Annan släkting [2]	☐ Elevvårdspersonal [3]	
	☐ Annan vuxen på skolan [4]	☐ Annan vuxen [5]	☐ Annat alternativ: _____ [6]	
8. Har du någon kompis (som är 12-20 år) som du kan anförtro dig till?	☐ Ja [1]	☐ Nej [2]		
9. Har du blivit utsatt för mobbning under den senaste <u>månaden</u> (tex slagen, utsatt för ryktesspridning eller utfryst)?	☐ Nej [1] (Gå vidare till fråga 11)	☐ Ja [2] (Gå vidare till fråga 10)		
10. Av vem eller vilka har du blivit utsatt för mobbning?	☐ Klasskamrat [1]	☐ Annan elev på skolan [2]	☐ Annan jämnårig [3]	☐ Lärare [4]
	☐ Annan vuxen på skolan [5]	☐ Fritidsledare [6]		

Frågor om skolan

11. Hur trivs du på din skola?	☐ Mycket bra [1]	☐ Bra [2]	☐ Varken eller [3]	☐ Dåligt [4]	☐ Mycket dåligt [5]
12. Känner du dig trygg i skolan?			☐ Ja [1]	☐ Nej [2]	
13. Skolkar du oftare än var fjortonde dag?			☐ Ja [1] (Gå vidare till fråga 14)	☐ Nej [2] (Gå vidare till fråga 15)	
14. Om ja, vad beror det på?					
15. Har du haft någon undervisning om alkohol, narkotika och tobak (ANT) det här läsåret (dvs under höst- eller vårterminen)?	☐ Nej [1]	☐ Ja, någon enstaka timme [2]	☐ Ja, några timmar [3]	☐ Ja, sammanlagt ungefär en dag [4]	
	☐ Ja, sammanlagt ungefär 2-3 dagar [5]	☐ Ja, sammanlagt ungefär en vecka [6]	☐ Ja, sammanlagt mer än en vecka [7]		
16. Tycker du att undervisningen om alkohol, narkotika och tobak (ANT) har varit bra eller dålig?	☐ Mycket bra [1]	☐ Bra [2]	☐ Varken bra eller dålig [3]	☐ Dålig [4]	
	☐ Mycket dålig [5]	☐ Har inte haft någon ANT-undervisning [6]			

Frågor om tobak

17. Röker du cigaretter? Nej, har aldrig rökt [1] Nej, har bara provat [2] Nej, har slutat [3] Ja, men bara ibland [4]
Välj ett alternativ!

Ja, feströker [5] Ja, nästan varje dag [6] Ja, varje dag [7]

18. Snusar du? Nej, har aldrig snusat [1] Nej, har bara provat [2] Nej, har slutat [3] Ja, men bara ibland [4]
Välj ett alternativ!

Ja, nästan varje dag [5] Ja, varje dag [6]

Fyll i fråga 19 om du röker eller snusar, dvs svarat ett av alternativen 4-7 på fråga 17 eller 18, gå annars till fråga 20!

19. Hur får du oftast tag på cigaretter och snus? Köper själv [1] Köper av kompisar [2] Blir bjuden av kompisar [3] Från mina föräldrar (med lov) [4]
Välj ett alternativ!

Tar hemma utan lov [5] Från annan myndig person som köper ut [6] Från annan myndig person som bjuder [7] På annat sätt: _____ [8]

Frågor om alkohol

20. Har du någon gång under de senaste 12 månaderna druckit någon alkoholhaltig dryck (öl, alkohäsk, starkcider, vin eller sprit)? Räkna inte med lättöl eller lättcider. Nej [1] Ja, en gång [2] Ja, flera gånger [3]

21. Har du druckit någon alkoholhaltig dryck under de senaste 7 dagarna? Nej [1] Ja [2]
Räkna inte med lättöl eller lättcider.

22. Har du någon gång druckit så mycket alkohol att du känt dig berusad? Nej [1] (Gå vidare till fråga 24) Ja [2] (Gå vidare till fråga 23)

Fyll i fråga 23 om du har svarat Ja på fråga 22.

23. Om du har varit berusad, var skedde det första gången? I skolan [1] På fritidsgården [2] Hos vänner [3] På disco/krogen [4]

På fest [5] Annat alternativ: _____ [6]

24. Har du någon gång blivit bjuden på alkohol i ditt hem? OBS! Ej lättcider eller lättöl. Nej [1] (Gå vidare till fråga 26) Ja [2] (Gå vidare till fråga 25)

25. Hur ofta har du blivit bjuden på alkohol i ditt hem? Har smakat [1] Har testat en gång [2] Sällan [3] Någon gång i månaden eller oftare [4]

26. Hur ofta dricker du alkoholhaltiga drycker? Aldrig [1] (Gå vidare till fråga 41) Har smakat [2] Har testat en gång [3] Sällan [4]

Räkna inte med lättöl eller lättcider. Välj ett alternativ! Någon gång i månaden [4] En gång i veckan [5] Några gånger i veckan [6] Dagligen [7]

27. Hur många glas, dvs ölglas, vinglas, drinkglas eller snapsglas dricker du på en typisk dag då du dricker alkohol? Dricker inte alkohol [1] Ett till två glas [2] Tre till fyra glas [3] Fem till sju glas [4]
 Åtta eller flera glas [5]

(Räkna flaskor med starköl, starkcider, mellancider och folköl som ett glas och burkar som ett och ett halvt glas.)

28. Vad dricker du oftast när du dricker alkohol? Folköl/mellancider [1] Starköl [2] Vin [3] Starkcider/alkohäsk [4]
Välj ett alternativ!

Starksprit [5] Hembränt [6]

29. Har du någon gång under de senaste 12 månaderna druckit hembränt? Nej [1] Ja [2]

30. Alkoholen jag vanligtvis dricker är ... från Systembolaget [1] smuggeldricka [2] direkt- eller privatimport [3] hembränt (HB) [4]
Välj ett alternativ!

31. Om du dricker alkohol, hur får du oftast tag på alkohol? Via förälder [1] Via kompis [2] Via syskon [3] Via annan vuxen [4]
 Välj ett alternativ! Tar hemma utan lov [5] Köper själv [6] Annat alternativ: _____ [7]

32. Känner dina föräldrar till att du dricker alkohol? OBS! Ej lättöider eller lättöl. Nej, det gör de inte [1] Ja, men bara en liten del av det jag dricker [2] Ja, de känner i princip till allt jag dricker [3]

Har du någonsin råkat ut för följande problem pga att du druckit alkohol?	Nej [1]	Ja [2]
33. Grälat	☐	☐
34. Bråkat eller slagits	☐	☐
35. Råkat ut för olycka eller skadats	☐	☐
36. Blivit av med pengar eller värdesaker	☐	☐
37. Förstört saker eller kläder	☐	☐
38. Haft oönskat sex	☐	☐
39. Haft oskyddat sex	☐	☐
40. Råkat i bråk med polisen	☐	☐

41. Vad skulle du göra om din kompis blev för onykter? (Välj ett alternativ, det som passar bäst) Ringa hans/hennes föräldrar [1] Ta hand om honom/henne [2] Kontakta polisen [3] Jag skulle inte bry mig [4]
 Utgå ifrån att han/hon klarar sig själv [5] Kontakta fritidsledare/fältare [6] Annat alternativ: _____ [7]

Frågor om sniffning

42. Har du någon gång provat att sniffa (t ex lösningsmedel, lim, tändargas eller bensin)? Nej [1] (Gå vidare till fråga 44) Ja, en gång [2] Ja, flera gånger [3]

Fyll i fråga 43 om du har svarat Ja på fråga 42.

43. Om ja, vad har du provat att sniffa?

Frågor om narkotika

44. Känner du till någon person som du skulle kunna köpa narkotika av? Nej [1] Ja [2]

45. Har du någon gång haft tillfälle att testa narkotika? Nej [1] Ja [2]

46. Har du någon gång använt narkotika? Nej [1] (Gå vidare till fråga 54) Ja [2] (Gå vidare till fråga 47)

47. Om ja, vilket eller vilka narkotiska preparat har du testat/använt? Hasch/Marijuana [1] Amfetamin [2] Rohypnol [3] Ecstasy [4]
 GHB/GBL [5] Rökheroïn [6] Heroïn som injiceras [7] Lugnande medel som ej ordinerats av läkare (ex.vis Citodon) [8]
 Annan typ av narkotika, nämligen: _____ [9]

48. Hur ofta använder du narkotiska preparat? Välj ett alternativ! Har testat en gång [1] Har testat några gånger [2] Mer sällan än en gång i månaden [3] Någon gång i månaden [4]
 En gång i veckan till dagligen [5] Använde droger förut, men gör det ej längre [6]

49. Var skaffade du de narkotiska preparaten någonstans?
(Du kan välja flera alternativ)
- I skolan [1]   På fritidsgården [2]   Hos vänner [3]   Via kontakter [4]
- På disco/krogen [5]   På fest [6]   Blev bjuden [7]   Internet [8]
- Langade själv [9]   Annat alternativ: _____ [10]

50. Var du alkoholpåverkad när du testade att ta narkotika?   Nej [1]   Ja [2]

51. Hur kommer det sig att du har testat narkotiska preparat? _____

Fyll i fråga 52 om du använder narkotiska preparat oftare än att "ha testat några gånger".

52. Vad är det som gör att du använder narkotiska preparat? _____

53. Är någon av följande personer medvetna om att du har tagit narkotiska preparat?
- Ja, min förälder /föräldrar [1]   Ja, vuxna på skolan [2]
- Ja, min kompis/ kompisar [3]   Nej [4]

Frågor om dopning

54. Har du testat att ta dopningspreparat (t ex anabola steroider, tillväxthormon, efedrin, insulin eller andra dopningsmedel)?   Nej [1]   Ja [2]

Blandade frågor

55. Har du åkt bil med någon alkoholpåverkad/narkotikapåverkad förare?   Nej [1]   Ja [2]
56. Har du själv kört moped eller bil narkotikapåverkad eller med alkohol i kroppen?   Nej [1]   Ja [2]
57. Tycker du att det är okej att köra bil/moped narkotikapåverkad eller med alkohol i kroppen?   Nej [1]   Ja [2]

Hur gammal var du när du första gången...

	Har aldrig gjort det	11 eller yngre	12 år	13 år	14 år	15 år	16 år	17 år	18 år
58. Drack en alkoholhaltig dryck	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
59. Blev berusad	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
60. Rökte en hel cigarett	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
61. Provade att snusa	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
62. Provade narkotiska preparat	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

63. Om du skulle gå ut ensam sent en kväll i Vänersborgs centrum, skulle du då känna dig
- Mycket trygg [1]   Ganska trygg [2]   Ganska otrygg [3]   Mycket otrygg [4]

Nedanstående fråga är frivillig att besvara, men det vore bra om du kan svara på frågan så att vi i framtiden kan arbeta för ungdomar i de områden som har mest behov av det.

64. Vilket postnummer har du? _____

Tack för att du har besvarat enkäten!